

A Nemes, és régenten híres
ERDELY ORSZAGANAK
keserves és szomorú Pusztításáról
IRT SÍRALOM,

1

Mellyet 1658, 9, és 60, éfztendőkben

Az igaz Isten ismértin kívül való Pogány Tatár Hám, sok
kborlo Kozáksággal, s Erdély végő romlására régen igyekező Török
Nemzettel, Havasalföldi és Moldvai sok Kertány hadakkal
kegyetlenül minden irgalmaság nélkül
el-kövertének;

Ezek után történt változást Erdélynek rövideden meg-mondgya, RA-
KOCZI GYÖRGY a Törökkel lőtt két hartzáival, egynehány Vá-
raknak Erdélytől el-esékekkel együtt; Végére ama dicsirete
nagy emkleezetű bép Váradnak kegyetlen viadatok által
lőtt Pogány kézbe való esését írja-le,

Edes Hazáján s Nemzetén szívesen szánakozó Biharvár-
megyebéli Nemzetes Székelybéli

P A S K O C H R I S T O P H,

A mint láthatta s tudhatta, igazán szíves és nélkül, meg ennyi változások-
ban meg-maradt kevés Magyar nemzetnek emlékeztire.

Nyomtatott M. DC. LXIII. Éfztendőben.

N.

ELSŐ RESZ.

Az Apollonius Historiájának Notájára.

Z igaz és erős bossu-állo Isten kemény igazságában,
A' rut éktelen bünt mindenkor meg szokta büntetni
fiaiban,
Hogy el ne vessenek sőt hozzá térjenek sorongatta-
tásokban.

De ő íreletit kemény büntetést soha semmi nem-
zetben,

Ki-nyilatkoztatni s' addig véghez vinni nem szokta míg sok izben,
Hú fogai által nem prophetáltatta akarattját mindenben.

Igaz az Ur Isten és igazságához nem férhet hogy a' bűnök,
Sok fámós napokra érvén sok időkre ne lenne büntetésök,
Hogy fut bűnök miá keresztyén lelkeknek ne lenne veszedelmök.

Nem külömben Isten velünk-is sok izben mint Izrael népével,
Cselekedett régen, úgy a' mi időnkben intete kegyességgel,
Hogy jó utaira s' parancsolatra hajtanok magunk sive.

Még-is intésre és feddőzésre Pharaoh kemény szíve,
Nálunk meg nem lágyult, sőt bűnben bé borult azért haragja tüze,
Mértán ránk gerjede, mert nagy vétkeinknek ez lón érdemeit bére.

Bölcs ítéletéből a' Popány népeket Uram nagy haragodban,
Közünkbe bé-hozád és mi nemzetünket juttatád gyalázatban,
A' mi ssep földünket lako helyeinket hagyatád pusztaságban.

A' te népeidnek el-fogyatásokra gyűlt össze sok pogányság,
Török, Tatar, Oláh népeidet kinzo hitetlen sok Kozákság,
Nagy agyarkodással ivólt nyargalással sárguld e' sok látránság.

Bizonyára igaz az hatalmas Isten s' igazak íreleti,
Mert nagy bűneinkért ennek régtől fogva voltunk mi érdemeffi,
Isten tettzéséből hald mit rendel rolad pogány gyülekezeti.

2

Mond-

Mondván segítségnek nincsen, hát mit késünk jer fogyassuk-el őket?
Ki állhat ellenünk? töröllyük-el mostan régi nemzetségeket,
Noffa most bosszuját álljuk meg ő rajta minden nemzetségeknél.

Senki mi közlünk ő rajtok kiméltet ne tégyen ez országban,
Jer mennyünk-el hamar vesünk sákmánt bátran mostan minden javok-
Mi fokáfunk kerint immár ontsunk fok vert, kigárol minket abbá? (bá.)

Kitsoda e földön a' ki meg-segéllye s' kezünk ből ki-vehesse?
Még az Istenek is rájok haragúsnak hát tőlök ki félhetne?

Nagy fok fámu vétkek kiker cselekedtek az egekig ván érve.

Bátorításunkra vagyon a' Nap nekünk ki az ő sugárral,
A' földnek árjait eldöntünk fárságya nincs igyünk akadállyal,
Minden felé bátran mehetünk mert segít az Hold szép világával.

Még a' Csillagok-is Éégi fok jegyekkel a' mi diadalmunkat,
Jelengetik nekünk hogy bátorságosban vigyük elő dolgunkat,
Lám mindent meg-rontunk s' győzünk valamelyre fordítottuk karjain-
Széllé fűk-el azért sereginket félyel az ő földök határin, [kat.]

Magunkat, lovunkat jól meg-hizlalhattuk ennek gyűjtött javain,
Ne félyen bár senki értek hogy bosszuját állja Csásár vitézin.

Kikhez bizhatnának azok-is lám vadnak mierős fogságinkban,
Kik vitézek voltak fokot azok közül adunk vadak gyomrában,
Szinte igy ezek közül kiket a' fegyverre s' kiket vigyünk rabságban.

Oh felséges nagy Ur hiszem nagy túrheto hatalmas Isten vagy te,
Jól lárod mely nyilván népednek vesését a' pogány el-rendelte,
Mint ha tanácsidban és végezésidbeu voltak volna ültetve.

De még-is Ur Isten a' te néped ellen fel-lobbant haragodban,
Hiveid nem fánhadd, sör buulásodban adod pogány markában,
A' bűn ugy el-áratt kőztünk hogy ne térjen igazságod fánásban.

Természeted berint azokat meg-rontod kik biznak ő magokban.
Téged Isteneket jól tévő Urokat el-felejtnek dolgokban.
Mellyért mi követe egész országotol meg-halhadd ez írásban.

M A S O D I K R E S Z.

S Zomorú esetre, keserves inségre jutott kevé Magyarorsá-
g. Hild-meg édes hazád fertelen romlását kit tett rajta pogányság,
Nem vidámíthatlak ilyen inségekben, tőlem-is távul vigáság.

Népe-

Népeden zokogást, nemzeteden sirást, sívbéli bút s' bánatot,
Pennám írhat rendel, jaj! tellyes méreggel a' mit két szemem látott,
Nem titkolhatom-el, itt meg vallanom kell, mit Isten ránk bocsátott.
Figyelmetes éggel azért e' versekre kemény füledet hajtsad,
Az ékecsen állált, s' versek szép folyást bár itten ne vadászd,
Hazád romlásának igaz le-írását keferveffen sirassad.

Szép népeid ellen hűtlenül gondolt hamis tanácskozásban,
Bátran elő-mégyen pogány, mert láttya nincs ellent álló dolgában,
Mellyet ide aláb meg-halhatz rendesen mit miveltek Hazádban.

Roppant seregekkel mint fok eh ebekkel édes szép Országodban,
Martalocz modgyára ítvén a' pradára s' rettenetes dulásban,
Töltik idejeket, fok szép fűs helyeket adnak tűz haragjában.

Minden tartoztatás hartz kárvallás nélkül pogány hadat folytattya,
Nincsen segítsége mi édes Hazánkknak ki eleit alhassa,
Azért kastélyait roppant szép várost bátran meg-sattzoltattya.

Magyar Kalauzza pogány Tatár Hámnak, igyünk ily rotra juta,
Hogy egyenes uton mehesen jól s' bátran tőlök azt meg-kivánnya,
Erős helyeinket a' meg-sattzolásra magok kérjek azt hadgya.

Erdély szép várost, jó lakó helyeit kopo modra vadászbák,
Belé sorult népet mint pogány ellenség kiméltetlen le-vágták,
Szomorú orczával siralmas jaj sívoval fűrnak fok atyák anyák.

Mert szép magzattyokat eldöntök fetrengve fegyver élire hánnyák,
Kiknek halálokat látván édes fűlék magok balni bocsáttyák,
E' kegyetlenségnek erős büntetése Isten csak reád bizták.

Némellyeknek testek fok helyeken félyel hevernek a' föld finén,
A' kik még közülök meg-maradván vadnak bujdosnak el-epedvén,
Nagy félelem miatt a' meg-öletteket ki el-temesse nincsen.

Agarak modgyára fegény nemzetünket rendel porázra fűzik,
Vént, iffiat, kisdédet, nemest és nemtelent kegyetlenül el-vifik,
Ehségnek miatta el-fakatt erej k, nem mehetnek ugy verik.

Nappal ide s' tova vizen és fűrazon mind egy aránt hurcizollják,
Ejjel faratt takjok fűjjakkal kötözvén erőssen korbácsollják,
Ez ily inségekben Isten ha emlírnék érte pofon csapdolsák.

Két kezeket össze a' keze fűyén knek kötözik kegyetlenül,
Lábok hátok megé fel-vonják nyakokhoz vesztegetik ok nélkül,

A 3

Karjok

Karjok hátra vonják hajok földhöz fegzik úgy verik éktelenül.

Tatár korbácsenyett vérel fordul testek oly igen sújtoltatnak,

Izek, inok, csontok kőréstől szerenként helyekből ki-mozdulnak,

Bágyatt erejekben, el-csett lelkekben Isten hozzád sohajtnak.

Ily kegyetlenséget, könnyű iffonyu kint a kik nem viselhetnek,

Kínzófok helyére erejek el-fogyván kik vélek nem mehetnek,

Uron, erdőn, mezőn, hegyek oldalain törrel által veretnek.

Soknak fejét vésik, némelyeknek kezek, lábok el-vagdaltatnak,

Mezitelen testtel tábor után helyvel holt tagjok el-hagyatnak,

Kikkel az eh ebek, rokák és farkafok töb vadakkal ostoznak.

Népednek keservesb hogy te fent nevedet hallani nem akarják,

Sőt nagy hahotával te fent felségedet előtők káromolják,

Mondván: sabadulást a kitől vártatok el-hagyott, így csufolják.

Oh ki-mondhatatlan igen nagy tűrhetű áldott Jehova Isten!

Miért nem támatz-fel, magad rejted így el, és kegyes füleidnek

Ha les le-hajrása ő könyörgésekre, hogy légyen vége ennek?

Azt mondják Ur Isten tőlünk el-fordultál s nem segítesz ígyünkben,

Meg-vallyuk vétünköt, érdemességünket, de ne hadgy ez inségben,

Mert töb Istenünkhez mi nem folyamodunk, ha meg-ölk-is e testben.

Immár ha testünket a fertelmes bűnért adád az ő kezekben,

Adgyad Szent Lelkedet az el-vifelésre békéséges tűrésben,

Ne adgyad hallanunk neved káromlását, így terhünk les könnyebben.

Meg-bűnök Ur Isten népeidnek közte igédnek halgatása,

Mert hű tanitoid vélek egyetemben vitettek a rabságra,

Mindeneknek five el-csüggett, mert nincsen sohonnét sabadsága,

Kiknek templomidban hangos trombitáknak módjára favok zengett,

El-cpedvén vadnak mint félig meg-holtak, torkok bé-rekedezett,

Nagy tűzbéli bánat nyelvek meg-kötötte, sújástul testek refket.

Varosokban lévő őf tanácsos vének erejekben el-fogyak,

Szakálloknál fogva lako helyeken kül a földhöz paskoltattak,

Porázra köttetvén előbbi kínzáfra tovább-is hurczoltattak.

Szülék ékeségi nevendékény iffiak pogánytul raboltattak,

Tatár sokas berint az ő fámok közé sokan bámláltattanak,

Fel-beretváltatván pogány köntösében mint barmok úgy hajtatnak.

Keresztényen anyáknak édes csemetéjek pogány ólében fetreng,

Kiknek

Kiknek sűrű jajjok annyoknak cseseiért alig rekedezvén zeng,

Ez ily nagy életen pogány úvöltése erdőn s mezőn bátran cseng.

A sűrű leányzokkal az idegen nemzet rut éktelenül bának,

Tűstes affonyokkal hasonlatosképpen nyilván fertelmeskedik,

Magaságébéli Ur fent semeid látván ezeket mig szenvedik?

Oh fene Tigrishez hasonlatos vad fiv ki ezen meg nem indul!

Ha valóságosan e dolgot fivedben vésed s még-is nem busuls,

Nem idegen példa mely fived serkenti, bár érte messze ne fuls.

Keresztényen atyátul s anyátul búletett édes kisdéd nemzedet,

A barbarus néptől im miként vitetik tennen tested és véred,

Kiált inségében, véres verésében, delátom nem segíhedd.

Gyermecskéknak karjok, leánykáknak hajok mint ha az hermet sji-

Alkuttattak volna finte-oly kiméltetlen köttettek nyereg fához, [hoz,

Mondani keserves, szenvedni nehezeb, jaj! fokatlanok ahöz.

Mint régi időben Jeremiás mondgya fikon báradáfokat,

A fok kisdédeknek itt-is a hercencs így hozá ő sorfokat,

Mint ha Isten ellen vétkezésben töltötték volna kevés napjokat.

De kínzófoknál-is még haláloknál-is nehezeb sültéjeknek,

Hogy ő kisdédek keresztyéni hitben nevelték az Istennek,

Pogány vallására mint akarja hajtya, ez nehéz segényeknek.

Vallyon Uram Isten ennyi fok keserves gyalázattat népednek,

Meddig vestegled-el? s magad rejted így el? és kegyes füleidnek

Ha les le-hajrása ő könyörgésekre, ha adod végét ennek?

Szép lako helyeink tűzzel mind a földig porrá égettetenek,

Némelynek falai kiknek fenn maradtak lángtul feketítették,

Sok szép templomokkal a minnen házaink gyásiban öltöztetének,

Mint a fok eh vislák miként a bérkben vadak ki-hajrására

űzetnek, úgy ezek szép nemzetségünknek jöttek fogyatására,

Valahol mit kapnak mindent bátran dulkan keserves siralminkra.

HARMADIK RESZ.

Meg-hallád hazádban a pogány Tatárnak fok kegyetlenkedését,

Ki bizonyos hísek minden keresztyénnek keserűk fiveit,

De még-is halhatfa egynehány helyeknek siralmas nag'cserit.

Semmi irgalmasság a pogány népektől nincsen édes bezánkhoz,

Kegyet-

Kegyetlen kándékkal végső romlására gerjedez városihoz,
Nagy tudakozással, fives kívánsággal siet Fejérvárhoz.
Mely már régtől fogva keresztény nemzetből álló Fejedelmeknek,
Kedves lako házak volt és Székes helyek, most mérgeellenségnek
Ki-omlik ott bővön, mely keferőségét nevelé nemzetünknek.

A' pogány Tatar Hám félllyel dühött népét ennek szép mezéjére,
Szállította hirtelen, és hadgya erőssen hogy serege rendelve
Legyen, s' kegyetlenül rohannyon hirtelen város el-törlesztére.

A' városban lévő kevéssé fámú nép e' dolgot hogy isméré,
Hamar követeit az Hám eleibe könyörgésre ereszté,
Népét tartoztassa, várost ne rontassa, pénzel kedvét keresné.

Vélvén a' Tatar Hám hogy nagy gazdagsága a' városból lehetne,
Kemény befédekkel követeket víssa a' városba ereszté,
Egy kevés ideig míg meg-dühött népét ezzel le-csendesíté.

Szegény várbéliek fok futott népekkel ezen meg-örülének,
Vélvén nyavalyákok hogy sarz adásokkal tölle menekednének,
Bizonyos summa pénzt fejek váltására hamar öfve fedének.

Az Hám eleibe az öfve gyújtott pénzt egynehánvan ki-vivék,
De kevéssé fámá Tallérokna valakinn Hám meg-busittaték,
Siralmas válastok dühött pogány néptől segényeknek adaték.

Sok fámú hadait erős ropogással a' városra inditá,
Sűrű seregekkel kó falait félllyel hamar környöl fogatá,
Háttra ne térnének valamig a' várost meg nem vennék azt hagyá.

Kevéssé fámuan a' segény Magyarok kó falakon futósnak,
Már végső romlások előtők van látták s' rettenetes ostromok,
Száz ezer pogánnyal itt hirtelen esék váratlan viadallyok.

Csak egynehány házan lévén a' városban még-is igen forgodnak,
Lóvéssél segények a' kó falak mellől fok pogánt el-oltanak,
Kó falakról félllyel nyakra főre alá fokot benne le-hánnak.

Erőtlenek lévén kevéssé fámuan igen el-lankadának,
A' fok pogányoknak ellene nem állnak látták hátat adának,
Kó falakról víssa a' paloták felé sietséggel futának.

Szörnyű kiáltással, nagy agyarkodással pogányok kó falt hágják,
Kapuit erőssen sűrű fámós néppel pogányok ostromolják,
Meg-vévén a' várost rendenként utzáit tűzzel hamar fel-gyujtyák.

Látván

Látván benne való kevéssé fámú nép a' város veszedelmét,
Szalad ide s' tova a' városban félllyel, nem láttá segedelmét,
A' pogány csapkodgya, vérek bővön ontya, öldöklő belől népét.

Sok pogány ellenlég a' városban félllyel dul keres ha hol mit lél,
Mindent porrá téssen valamit semével városban belől semlél,
Méggyen Vár kapura véle nagy prédára nyargal nagy sietséggel.

Régi épületű szép friss palotákban, fejedelmi házakban,
Todulván sietnek, mindent rontnak vesznek, semmi nincs válastásban,
Az ékes fel-házak az alacsonokkal el-égnek egy forjában.

A' Vár mellett lévő ékes épületű Istennek szép temploma,
Ki régi időben drága nagy költséggel munkával volt rakatva,
Pogány ellenlégül belől ékeségi vadnak most le-rontatva.

A' Templomban fekvő régi Fejedelmek és Herczegek záfloit,
A' pogány el-vitte és bátran le-fedte nagy szép ezüst táblait,
Ki-ásták sírjokból a' Fejedelmeknek régen meg-hült tagjait.

A' tornyokba fók a' meg-maradásért sietséggel fel-hágnak,
Azt vélvén segények hogy a' pogány Kozák kedvez Isten házának,
Oh nem lón kedvezés! egy aránt lón sorfa templomnak és pajtának.

Szörnyű rikoltással hogy nagy méssé földre városból ki-hallatnék,
Siet a' pogánylág a' tornyokat hágni vélvén ott meg-töltöznek,
Honnét nyakra főre fok fámú keresztény fogfagra le-hozaték.

Sokakat kózzölök nagy dühöfsegekben hirtelen le-vágának,
Kiknek holt testeknek még a' fejedelmi házak-is helyt adtának,
Sokan elevenen az Hám eleiben verettétvén hajtának.

Ekes magas tornyok tűz miatt lobognak földre kővei hulnak,
Hangos és szép havu drága csinálatu harangi le-olvadnak,
Mesterféléggel épült fenn lévő orái ucczakra nem hallatnak.

Ez városban vala a' Fejedelmeknek kedves szép lako helyek,
Melyben mesterféléggel s' nagy költséggel csinál: fénlettek épületek,
Kik építésére méssé orságokrol hozattattak mesterek.

Le-függő aranyas mesterféléggel csinált szép Olas menyezetek,
Sok jeles dolgoknak csudás le-írási ezekben helyeztetek,
Faragott kővekből, fejer márvány kőből pádimentomi ennek.

Le-fakadoztanak, tűztől el-olvadtak minden szép ékeségi,
Immár nem villognak távol semek előtt szép veres hejazati,

B

Füftült

Füsttől rutítottak, lángtól fargittattak ista fejer falai.

Ez vala a város hová Fejedelmekhez fok orfágról követek,

Jöttek, és illendő pompás állapottal fogadtattak fok rendek,

Kinek fok utzáin sürün villogtanak akkor Magyar vitézek.

Dob trombita zengés, lövés és fok féle mulikának zengési,

Ez helyen hallattak vigaságot hozó férfiamoknak csengési,

Kik helyén hallatnak most kőfali között baglyoknak üvöltési.

Egyedül a város ál pusztán csak maga szép mezőn helyeztetett,

Szép folyó vizekkel kies szép hegyekkel majd mind körül vettetett,

Noha fok népektől ilyen romláláért ekképpen el-vettetett.

Oh kegyetlen sivű irgalmatlan lelkű csalárd vakmerő nemzet!

E szép édes haza hogy véle ezt tötted vallyon néked mit vétett?

Lésen-e valaha a' ki meg-fizesse e' kegyetlenségedet?

A' kinek Ur Isten soha nem vétettünk az-is vagyon ellenünk,

Nem bánnya esztünk de nagy hahotával örüli veszedelmünk,

Rofra fordult igyünk, nincsen védelmezünk ily csufollya nemzetünk.

Te félleges Isten te üztred-el tőlünk minden jó ismérőnket,

Te haragod szerze a' mi bűneinkért hogy igy vétél-el minket,

Cak te csak kedved hogy senki ne bánnya kevesre esztünk.

Bizony sámtalanfor Prophetáid által nekünk ezt meg-mondottad,

De gonoszlágokkal kővérült sivűnket magadhoz nem vohattad,

Azért e' nagy csapást, ifjonyu pusztitást méltán reánk hozhattad.

Sokan ezek között kiknek félelmekre voltunk ennek előtte,

Most gyalázatunkra ide s' tova félyel elötrők el-féledve

Vagyunk, és nekik áll mindenben ellenünk győzedelmeknek jele.

Kik mi szép hadunkat rendes sereginket nem merték bátran várni,

Kiket mihezt láttak, meg-rémülvén voltak, ugy keztek baladozni,

A' mi gyors vitézink önnön hazájokban bátran merték kergetni.

Dejaj! hol vadnak most az jó had viselő kemény Generalisink?

Kapitány, Hadnagyink bátran hartzra futo erős és hű vitézink?

Pogány kézben estek, kik si-ban feküsznek, nem lehetnek segédink.

Nincs a' pogány népnek és fok nemzetségnek ki ellene állhasson,

Hanem minden rendnek arra leg főb gondgya kiki mintsaladhasson,

Várak kastélyokban a' meg-maradásért pogány előtt sorulyon.

Az jó igyekezet mennyire lehetett meg volt láttam fokakuál,

Deke-

De kevéssé háma földos vitéznek volt ki sereg ellen rendel,

Kikkel ellenségnak reánk ütéseket meg-gátolnak egy fél.

Kik annak előtte édes nemzetünkért pogány ellen harczoltak,

Nekünk siral minkra erőtlenységünkre pogánytul raboltattak,

Az ő foglásokban nyögnek éjjel nappal, nem csuda hogy ily bátrak.

Fő Generalisink, Kapitány s' Hadnagyink, hű tanácsos uraink,

Jo próbált vitézink, fel-ferdült ifjaink, lovag s' gyalog hádink,

A' pogány kezében estenek egyfiser s' mind, nem lehetnek segédink.

Eggyik erősege romlott orfágunknak vitéz Székelyek voltak,

Kik már fok helyeken ez hazáért hiven s' bátran forgolodtanak,

Ök-is erejekben már egynehány izben pogány miá el-fogytak.

Régi híres neves Nyír földében lako vitéz Hajduk seregi,

Tőlünk távol vadnak, ök nem bátorokodnak, mely félelmünk neveli,

Meg-hült reménységek, nincsen segítség, bomlott seregek rendi.

Kik annak előtte fok féle nemzettel erős harczokat töttek,

Vitézek modgyára jó lovoknak hátán vigan bajra kéfélték,

Vérek csepegési, testek le-esési, soha nem volt félelmek.

Egymást vidámito bátorito fokkal csatára indítottak,

Régi Magyaroknak hireket naveket előtrők fenn tartották,

Mint e' savaimat régi fok Cronikák irással bizonyították.

De ő közöttülök-is a' jó had viselő okos tanult vitézek,

Harczokon el-hultak, foglagra juttattak sürű erős seregink,

Hát ne csudáld lovak az hartzra nem kéfiek, de bán kevéssédek.

A' pogány Tatar Hám láttya hogy dolgai mindenütt serencsések,

Két Oláh orfági Vajdákat hivattya hadgya kéfien legyenek,

Szilistrai Palsával Enyed városához szállyon sürű seregek.

Erős keménységgel míg maga érkezik a' kastélyhoz kezdgyenek,

Kivül-is a' várost tűzzel meg-égésék, Magyarokat retentsék,

Ha az sem használna minden ő hadokat az ostromhoz kéfétsék.

Mint meg-parancsolá az Hám nekik hagyá ök ugy cselekedének,

A' várost fel-gyujták hertelen fok lövést kastély ellen tévének,

Kastélybéliék-is erős ki-lövésfél benne sokat véstének.

Tatar Hám érkezvén a' meg-lött dolgokat Vajdák néki megmondák,

Mennyi fok károk lett kevés ideiglen azt-is el nem titkolák,

Tőlök inkább lummat kérne, ha adnának, jobbak ily tanácsolák.

B 2

A' Tatar

A' Tatár Hám hajla, kastélyhoz emberit a' satz pénzért bocsátta,
Csak hodulynak-meg minden féle népét alolla el-fállitja,
Ily válast adának, nem hisünk tinétek, példánk s'ep Fejérvára.

Harmad egész napig fok sűrű pogánylág kastély mellett tekereg,
Nincsen segítségék s'egény sorult népnek kinn sivek ugy kesereg,
Még-is lövélektől fok helyeken félyel bontatik-meg a' sereg.

E' kis erősségben látván ennyi népnek ellene nem állhatnak,
Egynehány fáz tallért Tatár kéréfere kastélybol ki-adának,
Csak házok népének azzal szabadulást s'egények kaphatnának.

Láld a' pogány népnek hitetlen elméjét mihelt a' pénzt meg-látá,
Meg-ihetkezének már kastélybéliék, Murzainak azt monda,
Nofsa fegyvereket kívánnuk ki tőlök, ostan rohannyunk reá.

Pogány csalárdlágát értvén a' Magyarok kő falra fel-állának,
Eg'gyül-eg'gyig kefék kastélyban meg-halni de többel nem hodolnak,
Tatárnak követi ilyen vég válasszal tőlök bocsátatának.

Hat napok el-mulván egész táborával onnat eléb indula,
Maros parton közel Maros Ujvár kastély népe arra s'agulda,
Hol fok futott népet reménsege kívül a' Tatárlág találta.

Kastélyban s'egények mint nyáj pástor nélkül akképpen sorultanak,
Nincs előttök járo biztato s'ör álló, csak egymás közt bolyognak,
Sok ezer pogánytul mint egy két ezeren rablagra hajatának.

Nagy fok nyereséggel és keresétyén rabbal Kolosvár felé mennek,
Utyokban fok faluk, jeles udvar házak, fok templomokkal égnek,
Torda s'ep mezején egész Kolosvárig seregek el-félednek.

Elöl-járo követ Kolosváriakhoz Aranyas mellől mégyen,
Tatár Hám creje mig várhoz érkezik fok pénz addig kéfé legyen,
Hogy ellenek valo Hámnak nagy haragja ezzel-is meg-enyhüllyön.

Hogy ha pénzt nem adnak avagy nem hodolnak városrájok s'allatik,
Valamig meg-vésik bizonyoson hidgyék hogy mind addig viratik,
Es ha meg-vehetik a' benne valo nép mind fogytig le-vágatik.

Környülötte valo hostát fok falukkal mind porig égettetnek,
De ha meg-sattzolnak, Tatárnak pénzt adnak, azok békével lésnek,
Semmi kárvallások ő táborok miá nem lésen vidékjeknek.

A' Kolosváriak erőtlenségeket először meg-gondolák,
Ennyi pogány ellen hogy fegyvert fogjanak egymásnak nem jóvallák,
Inkább

Inkább ő magokat s' környül fok falukat pénzekkel oltalmazták,

Ajándékkal eg'gyütt fáz ezer tallérig Tatár Hámnak adának,
Ezüstöt aranyat hol mit kaphatának mindent őve hordának,
Kit fok sohajtással és félelmes fivel táborokba hordának.

Pogány igéretit és fok fogadást itt-is nem tellyesíté,
Hanem s'ep hostáttyát környül fok helyekkel tűzzel meg-eméfteté,
Sok kegyetlenfégit Erdély határiban ekképpen végben vivé.

A' felléges Isten a' bűnért ellenünk ezeket indította,
Fene oroslanok modgyára közinkben pusztítani bé-hozta,
Tatár, Oláh, Kozák, Török nemzeteket ellenünk őve hitta.

Mind ennyi nagy romlás s' vesedelem között Istennek nagy haragja,
Nem s'ünik, de réánk vétünkért gerjede vesedelmünk fáklýja,
Eg'gyik a' másikat úzvén ugyan éri el-törölésünknek árja.

E' nagy pogány tábor Erdély s'ep határit így pusztitja és rontya,
Tul kívül Jenő várát másfél fáz ezerrel a' fő Vezér meg-sállya,
Körül fik mezein erős kemény hadár vár ellen le-fállitja.

Erdelen a' vár benne kevés a' nép hirtelen meg-ijede,
Ennyi erő ellen csak fegyvert fogjon-is ahoz nincs kéfé ülete,
Sohul segítségék nincsen kit várjanak, sivek vagy oncsüggedve.

Karánfebesi Bán ez idő jártában Barcsai Akos vala,
Szeben városának Király Birájával fő Vezérhez indula,
Vele több fő rendek, ha Erdély orfágnak még kegyelmet találta.

Kegyetlen Vezérnek mint tőlök lehet könyörgének erőssen,
Bár csak végsőképpen az haza Tatártul pusztulást néssen vedgyen,
Többé nem vétének, holtig hívek lésnek, csak mostan könyörüllyön.

A' pogánynak fivét a' felléges Isten annyira csendesíté,
Követét Erdélyben az Hámhoz etesité, népét ki-téritené,
Lángozo üsögét oltsa-el s' népeit tovább-is ne üldözné.

Egyképpen könyörül másképpen peniglen s'ivünket s'omoritja,
Jenő s'ep vég háza mindgyarást kezében adásék parancsolja,
Lugas, Karánfebes, Defni vég háza Jenővel legyenek adva.

Végben kell vinniek pogány akarattýát, ellene nem állhatnak,
Reménfég meg-csalta melyben helytelenül valo ő bizodalnok,
Magyar segítségék ily soros igyekben tőlök távol állanak.

Kívánlaga s'erént azért a' Vezérnek a' vár kézben adaték,

Erdővel sem lévén modgyok pogány ellen hogy a' vár meg-tartassék,
 Csata, viadalok, vér és harcok nélkül ebben kedvek így telék.
 Edes hazánk vára Jenő vég háza így pogány kézben esék,
 Mellyel keresztényen sű minden romlás felett majd inkább meg-férterék,
 Hogy ily végső báltya, orságnak oltalma véletlen így veszték.
 Remenfégyünk kívül pogánykára nélkül kapuin be-férkezék,
 Uczait, piaczt, lovas s' gyalog sereg bátorlággal el-lepék,
 Pogány éh ebeknek régen éhült gyomrok ily prédával bé-telék.
 Ki ennek előtte Magyar vitézekkel ékes és tellyes vala,
 Mostan ellenfégynek pogány Törököknek nevededik fok háma,
 Mellyet fok keresztényen sűbéli bánattal keserven meg-firata.
 Nem lehet lakosla senki ő házának, oh mely igen ohajtya!
 Kedves lako helyét, fok szép örökségét el kell hadni azt bányya,
 Minden végsőképpen bucsuzzék helyétől Vezér azt parancsollya.
 Vallyon lehetnék közzülünk valaki olly keményedet szívvel,
 Ki csak keveslé-is házául távozván nem térne sietséggel,
 Ő lako helyére, hol nyugalmat venne meg-ujult vig örömmel.
 Jenő vég házának régtől fogván valo helyes lako népei,
 El-hísem mindnyájan ez esetnek vadtok keserven említői,
 Hogy ily véletlenül várásitok kívül így kell utra indulni.
 Tudom bizonyára valaki igazán Magyar nevet viseli,
 Nyughatatlan sível buskodo elmével romláfod keferüli,
 Mondgyák job lett volna mezőn fok vitéznek érted halált szenvedni.
 De a' gyarlóságra sültetett ember sokra elméjét hánnya,
 A' meg-esés után így vagy amugy kellett volna lenni azt mondgya,
 Elméje távol jár attul hogy bűnünkért Istent ezt így akarta.
 Talám még evel-is el-fajult sívünket akarja hozzá vonni,
 Emberi erőben soba ne reményünk, akar így tanítani,
 Neerőnkben bizzunk, sőt félni tanullyunk, s' sível néki solgálni.
 Sok és rettenetes Istennek csapásit pennám le nem irhartya,
 Kit egy keves idő fíralmas nagy gyáffal magában bé-foglala,
 Kik közzül nagy fokot sívem irtozással semem könyvezvén látta.
 Sok el-vont prédával és keresztényen rabbal meg nem elégedhetik,
 Hanem hogy ez haza ugyan el-puštullyon abban igen forgodik,
 Erős őslöpitul hogy távol rekesben sínelen mesterkedik,

Az

8
 Az ország népére el-víselhetetlen igáját reà veti,
 Őt fáz ezer tallért a' meg-fizetérre laistromában jedzi,
 Nyolczvan ezer tallért keresztönként kíván táházában vitetni.
 Az Ham-is erejét Erdély haráriból Jenő felé indítja,
 Számtalan fok rabbal és fok gyűjtött jóval meg-rakodva tábora,
 Erdélynek városit meg-maratt lakosít hadgya bomorufágra.
 Szében, Kolosvár, Brassó, Szászfőbes városok kincsektől főstátának,
 Kik nagy hamarlággal sürű sohajással Tatár Hámnak adának,
 Hogy környölők valo ékes tartományok azzal meg-váltatnának,
 De semmi kedvezést meg-síttzólásokkal nem nyertek a' kőlségnek,
 Hanem mind egy aránt kastélyok templomok kiméletlen törettek,
 Kikben sorult népek fegyver éli által véletlenül vesztnek.
 Nyolczvan öt ezereen fű fel-ferdült ifjak, leányzok és asszonyok,
 Öreg tenden valok nemes nemtelenek rablágra hajratának,
 Kik Jenő városnal a' Keresnek hidgyán ennyin fámlátatának.
 Ugyan ott Jenőnél Ur Barcsai Akos Fejedelmé réteték,
 Ő birodalmának erősséjére bot, kard, záflo adaték,
 Haczí Mustafától Fejérvári Béktől Erdélyben kísérteték,
 Segesvárat Gyűlés ország rendeinek hamar el-birdettetik,
 Hol Barcsai Akos Fejedelméje ísmét erőssítetik,
 Kapucsi Pásfátul Török sokas ferént ott meg-koronáztatik.
 Szében városának Fő Király Biráját Vezér Portára küldé,
 Hol mind addiglan lón míg világi éltét pogányok köztvégezné,
 A' több Magyarokat hazájokban vissza Barcsaival kereszté:
 Emlekezetedre keferűfégedre lehet ez Magyar nemzet,
 Ennyi kereszténynek el-raboltatása sívedben but serezheth,
 Ha valóságossan sívedben forगतod mit Istent rád keresztet.
 Így sokra az Istent tőle el-tavozott népeit hozzá vonni,
 A' mint most minket-is ez csapási által keményen fenytetni,
 Akara bűnünkért minden nemzeteknek példajul hagyattani.
 Mert mi feleinknek ily tellyes meg-rázott mértékkel mi fizettünk,
 Hogy meg-fizetterik valaha minékünk ollyat nem-is reméltünk,
 Noha feddettettünk példakkal intettünk, de azokul nem féltünk.
 A' mi kezecinket fok ártatlanoknak véreibein kevertük,
 Kiért az Istennek büntető ostorit bizony méltán éreztük,

A' fok

A' fok prédálának talám még jutalmát tellyessen el nem vőttük.
 Bizony az igazság, Isteni ítélet és az igaz Ítélet,
 Szarándokfág járnitávozott volt tőlünk nem voltigaz fereter,
 Ritkán vala az-is ki csak eltalmaezni merete-is az özvegyet.
 Hogy gyalázatunkra fok hámu vékünkiet itten elő ne hordgyam,
 De alázatoson mindeneknek tértét bűneiből javalljam,
 Tetzett hogy példájul e' földnyű eseter emlekezetre hadgyam.
 Siralommal tellyes ezer hatfáz ötven nyolcz estendő ez vala,
 Ki Erdély és nemes szép Magyar orfágra sűrű fok tüzet gyujta,
 Ötvenkilencz s' hatvan majd ennél-is inkább sívünkben somorita.

NEGYEDIK RESZ.

Siralmas eseter és fok pusztulását Erdély szép orfágának,
 Meg-halhatád rendel kinn síved csügged-el, ha ily nagy romlásának.
 Késérülője vagy, s' édes nemzetednek nem örül rabfágának.
 Ezek után történt visont változást hogy ha elő fámlálnám,
 Igaz le-írást csak mint magam tudom ha te előbenadnám,
 Szerencsében forgo fok változáfival síved somoritanám.
 Mennyi Fejedelem változási lóttok fok kárával hazádnak,
 Le-irná ha pennám nem kedvezne itten némely méltóságának,
 De hogy palástoltyak, igazat nem mondgyak, nem helye íráfomnak.
 Némely nyughatatlan emberek elméje Fejedelmeket ronta,
 Kivel szép hazáját ő magával eg'gyütt veszedelemben hozta,
 Praktikája által lett meg-elése után magát-is sohajtotta.
 Ez illyeténeknek nem különbben történt dolga mint a' bikának,
 Ki nagy bögre földet az önnön fejére hánnya vélvén azt másnak,
 Esre akkor véfi magát mikor érzi fájdalmát tagainak.
 Ez hazában történt harezot és csatákat mint történtek el-hagyom,
 Ez iránt íráfom nem becületire lenne fokaknak tudom,
 Kiemlekezetesb a' miként láthattam s' tudhattam azt le-írom.
 Egynéhány időtől fogván valo romlás segény hazánkon tarta,
 De fok vétkeinkből kevesser közzülünk a' meg-téréfre hajtja,
 Kiért az Istennek büntető ostroma fejünkön fel-gyulada.
 Nem sűnik-meg az Ur fok csapási után népeit nem büntetni,
 Hanem tovább valo ostromát fenn tartván hieit sújtya veri,

Hogy

Hogy igazságával eg'gyütt végben mennyen Biroi ítéleti.

A' pogány népeket kik az ő fent nevét gyalázzák káromoltyák,
 Ellenünk ujjobban támaszta hogy jobban nemzetünket fogyalják,
 Szép lako földünk lako helyeinket magokénak válaszák.
 Reánk fenekedő pogány Törököknek tellyes minden szándékak,
 Hogy édes nemzetünk végképpen el-fodgyon azon van a' karattyok,
 Minden csalárd szinesuton mesterkedőálnok tanácskozáfok.
 Ezeknek oka lón a' szegény hazában valo fok viszfáza vonás,
 Urak fő rendek közt, nemes nemtelen közt valo fok pártolkodás,
 Mely miá hirtelen viszontag követé nyomorufág pusztulás.
 Ez hazában történt fok meg-lelt dolgokrol mint meg-mondám nem
 Mivel íráfommal a' mennyben leher senkit meg ne motkolok, [sollak,
 Hazájokat vesztő némely embereket írásban el-halgarok.
 De hogy amaz ékes szép híres és neves nagy Váradnak vesztélét,
 Elmém el-halgassa pennám le ne írja nem látom semmi helyét,
 Azért kevés szoval romlásának okát meg-mondom miként esett.
 Ez idő jártában Erdély orfágának két Fejedelme vala,
 Barcsai Akosnak Erdély hátáriban vagyon uralkodása,
 Partiumban penig Rákoczi Györgynek lón Szakmárt valo lakofa.
 E' nagy Fejedelem a' Török Császártól vagyon számkivetésben,
 Mig gratiát nyerhet Szakmár vármegyében akar hogy vesztég légyen,
 De a' nyughatatlan elmék nem szenvedék hogy ott-is vesztég üljön.
 Sok irogatással gyalázatos szokkal némelyek háboritták,
 Már csendefült szivét a' boszszu álláfra ujjobban fel-inditták,
 Sok Magyar hadakkal viszontag Erdélyre mint egy erdővel vonák.
 Barcsai Akos-is Keresztes mezőre száll Erdélyi hadakkal,
 Hogy Rákoczi Györgygel meg-víjék ugyan ott vagyon ily gondolattal,
 Dolga nem szerencsés azt eszében vévén ottan hamar hátra száll.
 Mezőn már dolgait nem szerencsélte, Rákoczi-is közelit,
 Táborát el-hagyván Déva vára felé rendeli ő utait,
 Ezt Rákoczi halván uránna-is küldé egynehány gyors feregít.
 Békével érkezik, Dévában férkezik, már vagyon bátorfágban,
 De a' rosz dolognak eleit mint vegye vagyon tanácskozásban,
 Hogy Erdély orfágra Törököknek haragja ne légyen fírad abban.
 Ez országban valo viszont bé-jövésért lón harag Rákoczira,

C

Hafon

Hasonlatosképpen az egész országra és Barcsai Akosra,
Azt vélvén a' Török a' két Fejedelem eg'gyeznek a' dologba.

Leveleit hamar Budai Vezérhez Barcsai Akos küldi,
A' meg-lelt dolgokat igazán meg-irja Vezért azon kéréli,
Az ország nem vétke a' Fő Vezérnek-is méltóztassék meg-irni.

Írálnak hitelt ad ugyan a' Vezér, de magát-is kívánja,
Ha maga nem menne Császár köntösféhez dolga rosz karban volna,
Mely miatt romlásra lépzen országának bizonyoson meg-irja.

E' dolgot így értvén ott mellette lévő hivei tanácsolák,
Jobb maga el-mennye csak ez haza nyerjen kegyelmet azt javallák,
Barcsai Akosnak Tömösvárra mente így lón mindenek tudgyák.

Előben-is mindgyárt Császárhoz Ur hívét Betlen Jánost el-küldi,
Véle Toldalagi Mihályt s' Barcsai Andrást Pasko Christophal erefzi,
Hivei által való Császárnak kegyelmét talám hazánknak nyeri.

Dévából maga-is mint egy éjféli tájban Barcsai-is ki-megyén,
Tót Váradgya felé csak husad magával megyen hogy meg-eg'gyezzen
Jenei Pászával, ki Tót Váradgyánál várja-meg szép rendessen.

A' Török vitézek Lippáról sereggel eleiben ki-jönek,
Onnat Tömösvárra mindnyájan békével fépen kísérték:ének,
Holott a' Vezértől a' Szejdi Amhetűl titétséggel vétetnek.

Rákoczi György értvén hogy Barcsai Akos ez országból ki-méne,
Az országot visont ő magához voná, véle gratiát nyerne,
Ő. száz ezer tallért fejedelemférgért a' Töröknek ígére.

E' pénz ígérteit ne küldömben értesd hanem mint Barcsaira
Fő Vezér Jenőnél rá vetette vala ezt írja hogy meg-adgya,
Budai Vezérnek levelében, fogadgya, de ennek nem lón haszna.

Ellene már régen el-sánt dühöségtől a' Török meg nem sűnik,
Budai Vezérnek a' Szejdi Amhetnek parancsolatya érkezik,
Hogy Barcsai Akost Erdélyben bé-hozza s' Rákoczi-val meg-vijék.

Tömösvárat lévén még Barcsai Akos Váradrul gondolkodik,
Hogy ha Rákoczinak a' vár meg-adatik, Töröktől meg-rontatik,
Azért Tömösvárral négy ezer talléra praesidiumnak küldetik.

Mind izenetivel mind fok írással a' Tifsteker kéréli,
A' várat meg-tartsák az országot fámára, mert veszedelem éri,
Többé Rákoczinak hogy ha meg-hodulnak, Török várat el-vefí.

De sem

De sem írásnak sem izenetinek Váradnak nem hűnek,
Hanem Rákoczinak a' vár fel-adással hamar kedveskedének,
Barcsai Akostul küldetett tallérban egynehányan réit vőnek.

Oh átkozott ora e' szép vég-ház ellen melyben ily tanács vagyón,
Hogy annak adassék ki regnálásátul fámkiverésben vagyón,
Kéves jutalomért, kicsiny becsületért ily hely romlásra jullon.

Itt-is csak halgatok de bizonynal hísem léfén a' ki meg-fizet,
Valaha tinétek a' kik e' romlásnak okai itéltettek,
Mikor az Istennek itélő fékihez rekeftve vitetettek.

Barcsai Akosnak vissza jövetelét kevés szóval meg-mondom,
Várad meg-fállását, erős viadallát az után elő-hözom,
Veséfének okát hogy inkább meg-értsed rendel inni akarom.

Szejdi Amhet Pásza végbéli hadakkal Barcsai Akost hozza,
Rákoczi György értvén a' Vas kapu felé hadát visont indítja,
A' régi Trájána el-pusztult városnál lón erős viadallya.

Ertvén Rákoczi György hogy a' Vezér urban nyilván ellene volna,
S' olyan késülettel valahol talállya véle semben állana,
A' Fejedelem-is Kápitány Hadnagyit seregekkel hivattya.

Vas Kapui urban ki magas hegyekkel körül erőstítetett,
Bizonyos hadait küldi őrizetre, erős sánczot-is vetter,
Drágony és sok fámú parast gyalogokkal a' sáncz erőstítetett.

Maga-is nem méstse hadaival eg'gyütt várja a' Vezér hadát,
Ingyen sem gondolá hogy oly hamarfággal Török meg-venné sánczát,
Mivel Törököknek meg-értette vala ellene kevés voltát.

Siet a' Vezér-is seregivel eg'gyütt Rákozi ellen menni,
Sido vára alatt minden ráborával azonban meg-fállani,
Hol Barcsai Akossal és Török Pászákkal akara tanácskozni.

Monda Barcsainak Szejdi Amhet Pásza: En nem azért küldtettem,
Hogy az országot népet s' annak fő rendeit le-vágjam és vesésem,
De hogy Rákoczinak kborlo hadával meg-vijam s' el-vesésem.

Azért hamarfággal küldgyed emberedet erős hit leveledel,
Az országot népéhez, hogy ha azt akarják hogy mind ne veséssék-el,
Nem rájok küldtettem, csak Rákozi mellől mostan ok állyanak-el.

Mert hogy ha az harczon eg'gyütt találtnak, akkor kedvezés el-kél,
Hogy ha Isten segít válogatás nélkül vitézektől veséssék-el,

C 2

En is

En-is hit levelet küldök ő nékik kit embered vigyen-el.

Intsed Csásár ellen ha mit ekkédiglen kételen cselekedtek,
Azok ő nékik bizonyoson hidgyék hogy meg-engedve lésnek,
Magok életének s' édes hazájoknak csak mostan kedvezzenek.

Leveleit hamar Barsai Akossis Sido Vár felé küldi,
Akkor véle lévő Magyarokkal eg'gyütt levelet erőssiti,
Emberét oktatya mint a' fő rendekhez érjenek levelei.

Ez jo indulatnak sem az jo intéfnek nem lön sok foganattya,
Sido vártban lévő hitván tisztviselő a' postát el-fogattya,
Levelekkel eg'gyütt Rákoczi kezéhez vitettetik a' posta.

Ottan az uraknak follo leveleket Rákoczi el-titkolá,
A' levél hordozót mindgyárt gyaloghoz őrizet alá adá,
Szejdinek táborát, hol léték s' mivoltár őtöletudakozá.

Az előljárokul uj hire Vezérnek Vas Kaputol hozaték,
Vas Kapui utban nagy erős sáncz vetve Némettel őriztetnék,
Hol az Vezér hada által a' sánczokon békével nem vitének.

Ekkoron semmit-is a' Vezér nem kéfék hivattya Egri Pását,
Két ezer és öt száz Török hadaival verje-fel Magyar sánczát,
Rövid oktatással ez erős sáncz ellen küldi Hufaim Pását.

El-indul a' Passa, Vas Kapui sánczra nem mehet egyenessen,
Mivel a' gyalogok sánczbol Törökökre lövének nagy sebessen,
Helynek szoros volta nem engedi nékik hogy mennyenek előssen.

Passa észre vévén hegyek oldalából sánczot meg-kerülteté,
Azért hamarissággal gyalog Jancsárait oldalokra ereszté,
Ottan hírek nélkül a' sánczban valoknak a' Török meg-kerülé.

Nagy hirtelenséggel benn lévén a' sánczban Németekre lövének,
A' paraszt puskások ezt hogy észre vévék futnia készülnének,
A' Török seregek ezt látván hirtelen a' sánczban bé-menének.

Mint egy negyven ötöt hamar le-vágának, többi el-fzaladának,
A' Jancsár seregek völgyön mint lehete uránnok indulának,
Kernyesd felől jóni tiz Magyar zászlókat látának s' ott meg-álnak.

Gondolák Rákoczi minden hadaival e' zászlók után jóné,
Hufzain Passa-is postáját Vezérhez küldi hamar sietné,

Mert Rákoczi hada kivél megk li vini jelen vagyon meg-nézte.

Harmadfel mélyföldön Vas Kapui sánczrul meg Vezér hada vala,

Hová

Hová Rákoczinak postja jelen léték és hadainak hozta,
Vezér hogy meg-érte nagy rendeletlenül seregével szágulda.

Jancsárok nagy részét székerekkel eg'gyütt a' Vezér ott el-hagyá,
Kiki mint lehetett a' Vas Kapu felé jolovain nyargala,
A' Vas Kapun által Várbely falu felé seregivel el-juta.

Láttya a' mezőket ür-fleknek lenni Rákoczi hadaitul,
Maga hadaival egy odalban meg-fzáll nyugodni nagy fáratul,
A' nap semmi hire Vezérnek nem jöve Rákoczi hon létéről.

Más nap Toldalagi Mihályt Barsai Akos Kolczvárhoz el-küldé,
Török seregekkel ott lévő fő rendhez leveleit el-vinné,
Várbul jöjjenek-ki s' engedel-mességgel legyenek meg-inteté.

Toldalagi Mihály után Egri Pását Vezér két ezer loval,
Háczok vidékére parancsolá menni látná ha onnat felől,
Rákoczi hadai holott hallattatnak tudakozza mindentől.

Maga-is a' Vezér egynehány magával és Barsai Akossal,
Mulatni utánnok indula mezőre s' ottan Todalagival,
Szemben találkozá s' mondgya előttünk van Rákoczi hadaival.

Vezér meg-busula, szavainak hitelt hirtelen nem-is ada,
Ottan Egri Passa erős seregével Vezér felé szágulda,
Hatalmas nagy Vezér Rákoczi tábora rendben seregid várja.

Az Agákat hamar küldi Vezér viszfza táborbol ki-jöjjenek,
Minden féle hadak, s' erős készülettel mert majdan meg-ütöznék,
Maga a' mezőben csak vesztég marada mig seregi el-érnek.

Jobb része hadának szénájért hegyekre még reggel ki-mentenek,
Gyalogi-is sánczban hátra első napon oda estveledtenek,
Nem tudták Rákoczi hogy ily közel légyen s' igen készületlenek.

Hogy ha Rákoczi György Vezér készületit sokáiglan nem várná,
Emberi mod szerént győzedelmet lázott kezeiben tartana,
De csak vesztég marad, minden hadaival mig Vezér-is el-juta.

Gyalogi lovasi iminnet amonnat Vezérnek meg-gyülnék,
Csak nagy hamarissággal egy szível mindnyájan vijnia készülnék,
Vezértül a' Bék k és a' fő Törökök ilyen inrést vévénék:

Láttátok vitézek Rákoczi hadának feles és számos voltát,
Hozzátok nem látom ennyi ezereknek az ő hasonlításat,
Ne gondolkozzatok mert a' nagy Ur isten majd el-fízellefzi hadát.

C 3

Sok

Sok árvák özvegyek Istene nevében véle majd szemben megyek,
Ő rá a' Nagy Allaigen meg-haragut, hát én tőle mit félek?

A' ki ennyi rabot hagyott özvegy s' árvát véle vijni kézf' léfzek.

Azért ti mindnyájan ez harczon oly hiven és bátran forgodgyatok,
Vagy győzedelmek legyetek avagy mind ez mezőn meg-hallyatok,
Engem úgy segéllyen a' nagy Alla többé Császár földén nem laktok.

Job most vitéz módó mindnyájá ez harczon s' eg' gyűl eg' gyig vesne-
Hog' sem hazatokban Császár kardja miá ségyennei el-vesnetek, [tek,
Isten nekünk adgya, mert ez lokat vétett bizonyoson hidgyétek.

E' fok után Vezér egy oldalos helyre egész táborát vivé,
Rákoczi ezt látván három nagy álgyukkal Vezér hadát kölfönté,
De csak fejek felett álgyu golyobilí zugáfit szél el-vivé.

Régenten el-pusztult Trájána várossa a' két fél között vala,
Havas oldal felől Rákoczi gyalogi s' az Jancsarlag meg-állá,
Egymás ellenében erős lövésekkel el-kezdődék a' csata.

Rákoczi hadának alól job szárnyában serege ritkás vala,
Egész gyalogival bal szárnyát hadának erősfittete vala,
Maga közepiben erős seregével a' tábornak áll vala.

Mikor álgyuival Vezérhez löttetett ő ellene áll vala,
Az útközetet is erős s' bátor szível ugyan magára várta,
Vezér egyenesen gyenge job szárnyára sietséggel rohana.

A' Vezér lovagi négy füzgű feregben egyfzer s' mind indulának,
Magyarok seregi mivel hogy ritkások voltak meg-tolyatának,
Az erős harcz helyen Török seregektől futtokban vágatának.

Ezt Rákoczi látván három seregével a' Vezért el-szakasztá,
Egynehány századdal a' Magyarok után többivel nem bocsátá,
Egy lapos ároknál fő udvara népét Vezérnek le-vágatá.

Már egy rézf hadával Vezér meg-győzetett, de tovább nem üzetett,
Közepi hadának csak veszteg maradt semmit nem emberkedett,
Mig Palsák Békektől az úzó Töröklég vízfza meg-térítettett.

Látták a' Törökök fok Magyar seregek még éppen állanának,
Csak rendezetlenül azon seregekre Törökök rohonának,
Magyarok ezt látván ok-is eleikben de későn indulának.

Góbbly mellől gyűjtött és tolvajokból lött nagy fok számu katona,
Ily kevés pogányfág ellene nem állá, csak hamar el-szalada,

Sokak-

Sokaknak közzülök még csak Törököt is nem láthatott a' kardgya.

Nem follok mindenről, voltak vitézek is mint az Onadiak is,

Haza fiaiban fokban találkoztak kik bátran meg-vittak is,
De azokról follok a' kik nem segéltek az harczban ezeket is,

Udvar hazugjai út álló tolvai fokfor a' pohár mellett,
Eskürték uroknak hogy kiki közzülök érte ontaná vérét,
Most vala ideje de arra volt gondgya érje futtában berket.

A' szegény Székelyfég Német gyalogokkal harczolt a' mint lehetett,
Mert fok ő közzülök vérrel mezőt fellest noha nem hizelkedett,
Tollas katonakon és a' farkas bőrn a' szukmánnal szégyent tött.

Váradi Vér Sigmond Mezei Kapitány ez útközetet veszte,
Bihar Vármegyei Ibrányi Adám is Töröktől sebet nyere,
Azon sebek által egy vitéz Töröktől lón rabfagra esete.

Abban az időben Erdélyi Praefectus a' Kendi János vala,
Ugyan az üzésben két Egri Töröktől két sebet vón fel vállá,
El sem szaladhata azon pogányoktól meg-kötteték a' karja.

Ott Rákoczi hada igen meg-vereték, serege meg-futamék,
Mennyi gyalog hada lón álgyui mellett majd ott mind le-vágaték,
A' Magyar hadakkal az erős harcz helyről futni kényszerítették.

Az harcz után más nap kerefztyének fejk egy rakásban hordaték,
Két ezer kilencz száz egynehány fejeknek Vezértől számláltaték,
Testek a' mezőben erdei vadaktól s' madaraktól eteték.

Pogány Törökökben ez viadalokban hatfázznál tób nem esék,
Ezek közzül fokban Urfiak valának kiknek fejk véteték,
Mikor Rákoczi György Onadi sereggel Vezér ellen forgodék.

Továb az harcz helynél Magyarokat üzni akkor nem is méréfzlék,
Tartnak vala attul ha a' futo Magyar reájok fordittatnék,
Azért harmad napig a' Vezér tabora vigyázva szállittaték.

Az után a' Vezér Várfárhelyhez siet menni Rákoczi után,
Erdélyből ki-men ré Rákoczinak hozák Vezér ottan meg-szálván,
Vízfsza téres felől a' Török uraktól ott tartatik a' Diván.

A' reájok jövő setét Tél kezdete immár előtök vagyón,
Kiki hazájában hogy vízfza mehesen minden rendazon vagyón,
Azért el-végezék hogy Barcsai mellé Török vitéz maradgyon.

Vezér ki-indula Barcsai Akol is véle lévő Törökkel,

Fejér-

Fejérvára féle igyekezik menni Rákocziul más felől,

Uj híre érkezék hogy Erdélyben volna, ki sem ment ez hazából.

Ezer kétféle Török egynehány Magyarral lévén csak Barcsaival,
Szebenbe bé-mégyen, látta már nincs modgya hogy vjon Rákocival,
Ki nagy sietséggel Szebent reá szállja s' löveti álgynival.

Az egész országnak népét maga mellé Szeben alá hivatya,
Egynehány napokkal az előtt lett harcza abban meg ne gátollya,
Erős Szeben vára, csak hijában vija, magában nem gondollya,

Fél elzendeiglen benne történt dolgot irten most el-halgatom,
A' vár meg-szállásnak fel-szabadulása mint lett sükség meg-irnom,
Gyalu s' Fenes között lévő nagy harczáru Rákoczinak itt szolnom,

Szejdi Amhet Passa a' Budai Vezér vizfont ísmét fel-készül,
Két Oláh országi Vajdák hadaival serege meg-fokaful,
Hufzonót ezered magával sietve Rákoczi ellen indul.

A' vitézi híru erős bátor szívu Rákoczi György hogy hallja,
Ellene fok pogány készül minden felől érkezik bufulása,
Töröknek erejét okos s' vitéz lévén fontolni még sem tudgya.

Leveleit széllyel az egész Nyirfégre Hajdukhoz el-küldözi,
Minden vitézi rend táborában mennyen sükség most kényszeríti,
Mezei hadait kevés hű emberit sieté egyben hini.

Szeben vára alol gyalogit álgynit sietve el-viteti,
A' mi kevés hada vagyon őszveféggel viadalhoz készíti,
Mert Szeben városát Barcsaival eg'gyütt Szejdi majd meg-segíti.

Lovag s' gyalog hada száma csak tíz ezer kivel viadalt kíván,
Pogányoknak száma fok a' mint meg-mondám vakmerőség ez nyilván,
Sem Török rablása sem népe vezése nem gátollya dolgában.

A' Budai Vezér Várad s' Debreczen közt folytattya nagy táborát,
A' Váradia is melléje ki-mennének csak adgyon gratiát,
Rablás égetéss' s' fegyverre hányással ne bántsatartományát.

Meg-cselekszi könnyen hit-levelet-is ad, de fenn marad a' vétek,
Mellyet Barcsainak Tömösvárt létben Váradia is miveltek,
Váradot fel-adták, Rákoczinak adták, hijában szineskednek.

Pocsaj szép kastélla az Eér mellett lévén utya arra Vezérnek,
A' kastély nem hodol, de Vezér hadára fokot belőle lőnek,
Vezér meg-ostromlá hamar meg is vévé, benne valok vezének,

Erős

Erős Székelyhidhoz táborát inditya, hová fok futott Hajduk, 13

A' vár előtt valo Ujváros szigetben szorultak fok Magyarok,
Vezér elől járo hadát hogy meg-láták kézek azzal meg-vinok.

Mint egy két ezeren a' mezőn szép rendel várják a' Vezér hadát,
Szegény balgatagok csak meg sem gondolják pogányoknak foklágát,
Ki mihelt érkezék őket környül fogá mint valami nyert prédát.

Igaz, mint lehere, nagy erős harczer-is pogányokkal tartának,
Mind Török s' mind Magyar testek a' pásiton hevernek úgy vivának,
Kevelles számu a' szegény Magyarok ottan meg-tolyatának,

Magok eg'gyül eg'gyig számtalan pogánytul mind földre vágatának,
Az ő feleségek gyermekekkel eg'gyütt rablagra hajtának,
A' nagy álgynuk várból Török seregekre csak hijában zugának.

Onnan egyenessen Vezér táborostul siet Rákoczi,
Kolos Monostorhoz véren folyt vitézit hirtelen le-szállitya,
Hol vagyon Rákoczi kivel ő meg-vijék erőssen tudakozza.

Rákoczi sem mészse Gyalunál táborát már egymásra nézhetnek,
Pogányok foklágán szegény Magyaroknak nem csüggedez a' szívek,
Hanem bátor szível noha fok a' pogány deugyan meg-üt köznék.

Vezér nem gondolá hogy a' Fejedelem merjen véle harcolni,
Azonban seregit egész táborostul meg kezdé mutogatni,
Seregit biztattya s' erős bátor szível pogányra hadát viszi.

Rettenersképpen e' nagy két erős had ottan őszveroppna,
Magyarok seregit pogány sürűsége még-is meg nem tolyhatya,
Már mind a' két félnek egymás ellen vagyon nagy erős viadallya.

A' pogányok testek a' Magyarokéval oly sürűséggel bulnak,
Még-is a' Magyarok ennyi károk látván vakmerőséggel vinak,
Egész Kapitánlag e' nagy erős harczeren fottig mind le-vágnak,

Ujjab ropogással szörnyű orditással pogány Szaradslai,
Ujjabban viadalt kezdenek, s' a' Magyar lövéssel bontogatni,
Ily veszedelmeket látván a' vitézek kezdenek meg-csüggedni.

Rákoczi György maga az erős harc közöt eles törtel forgodik,
Valamerre csapkod erős vitézivel pogányt földre le-ejti,
Nagy hirteleniséggel halálos sebekben kezdé maga-is elni.

A' Fejedelemnek vére porban csurog már csak hajadon fővel,
Vitézit biztattya, de maga-is vagyon igen bádogyart erővel,

D

Retten-

Rettenetes sebek miá fírat teste vagyon csüggédezzél.
 A' melléje rendelt vitézi hogy láták nincs ereje Uroknak,
 Két karjánál fogva a' nagy viadalból víszik lankadva vízfíza,
 Mely által mindgyarást szegény Magyaroknak lón meg-sutamodása.
 E' nagy erős harczon két ezer Magyar nál meg-is több el nem hullá,
 Sok fő Törököknek végbéli vitéznek nyaka ott el-fakada,
 Így lón Rákoczinak Gyalu s' Fenes között végső erős nagy harca.
 Rajta e' nagy harcban esett sebek miá Nagy Váradban meg-halá,
 Minden szerencsében forgo dolgainak ez lón utolsó földgya,
 Kik sok vitézlő rend sok helyeken szélyvel keféren meg-fíratá,
 Barcsai Akos-is Szeben városából ez harc után ki-megyen;
 Bonczidai mezőn vagyon el-végezve Törökökkel meg-eg'gyezzen;
 Vezér Barcsainak Szakmár vára felé hadgya magával mennyen.
 Uttyában a' Vezér Szurdok nevű helynél táborát meg-szállittya;
 Hová leg először Vezérhez érkezik Rákoczinak halála,
 Hogy Ecsedbeu víszik testét hamarfággal azt-is postta meg-hozza.
 Szörnyű nagy örömet a' pogány táboron ez hír hamar csinála,
 Rettenetes lövés és vig örvendezés egész táborban vala,
 Miképpen a' testet uttyában el-nyerjék már azon lón a' trácia.
 Hat ezer Törököt Barcsai András Vezér postán el-küldé,
 Ecsed vára felé sietve mennyenek test légyen meg-előzve,
 De Barcsai András más utakon vivé, pogány hogy el ne érje.
 Maga-is a' Vezér Barcsaival eg'gyütt Ecsed felé mozdula,
 Hová Ali Pásának kedves fő embere Szejdihez jutott vala.
 Várad felé térjen minden hadaival Vezér azt parancsollya.
 Csak titokban vala Szejdi Vezérfege hogy tőle el-vétetett,
 Nagy Ismael Pásá Ali kedves tárfa ő helyében tétetett,
 Sok rozsz álnok tanács Váradnak ellen pogánytul végeztetett.
 Az Ur Haller Gábor Daniel Ferenczel ez előt kevés nappal,
 Vezér Ali Pásához a' Fejedelemtől küldeték hamarfággal,
 Kik könyörgékekkel e' szegény hazáért fíratnak igazsággal,
 Nem lón fogatattya cselezésefeknek, s' becstelenül vétetnek,
 Várad felől vagyon gonosz gondolattok, noha igen színeznek,
 Hogy Barcsai Akos a' vele valokkal inkább hozzá mennyenek,
 Sok szép szavaival s' tirkos csalárdfággal Barcsainak azt írja,

A' te

A' te követeid nálunk vadnak ugyan magad nélkül hiájában,
 Te azért sietve dolgaid el-hagyván jőj hozzánk táborunkban.
 Hatalmas Császáruk fővél ellensége már Rákoczi el-veszett,
 Az Isten kegyelme Császáruk ő kedve te fejedre terjedett,
 Erdély birodalma mindenekben néked egyedül engedterett.
 Alázatosfággal mutatd molt Császárhoz és jőj sietve hozzám,
 Semmi gonost ne vély, sőt bátor és vig légy dolgod jó karban nyilván.
 Az Athnámé meg-van, s' nagy szép békéséget csinállyunk te hazádban.
 Szejdi Pásá hada a' Várad mezőn Palota felől szállott,
 Holott harmad napig egész táborával a' Vezér ott mulatott,
 Barcsai Akos-is vele lévőivel uttyáról tanácskozott.
 Szerdár Ali Pásának ajánlo levelét már mindnyájan el-hívék,
 Hogy méreg alatta sok esküvéfinek ingyen nem-is reménlek,
 Barcsai el-mennyen csak ez haza nyerjen kegyelmet meg-engedék.
 Az egész Váradnak népe és cselédgye mind honn városban vala,
 Mit akar a' Törökök vélek cselekedni senki azt nem tudhattya,
 Szejdi Amhet szívét itt Barcsai Akoshoz az Isten fel-indittya.
 Hamar sátorában hozzája hivatni Barcsait parancsollya,
 Csak maga Barcsai egy hivével eg'gyütt s' Vezér sátorban vala,
 Tolmács által mondgya, Barcsai Akosnak vagyok igaz baráttya.
 Hallom Ali Pásá tégedet bé-hivat, de miért azt nem tudom,
 Eleitől fogva hamis csalárd ember volt ő nyilván azt tudom,
 Alnokfággal vitte minden dolgát véghez néked igazán mondom.
 Illó ugyan néked Császár köntöséhez húséggel ragaszkodnod,
 Hogy ha lehetséges az lehetett volna magad tőle meg-ónod,
 Mert mi végre hivat s' mit akarjon veled magad-is azt nem tudod.
 Meg van parancsolva a' fő Török urnak hogy téged el ne hadgyon,
 Ennékem peniglen az-is meg van hagyva hogy hadam itt mulasson,
 Itt mulatásommal felő a' városnak hogy Ali meg ne ártson.
 De a' nagy Mahumet ötet ne segélye ha van rozsz gondolattya,
 Sőt minden dolgában s' gonosz tanácsában az Ur Isten meg-ronusa,
 Láld a' pogány szívét a' felléges Isten itt-is mire oktattya,
 Ezeket a' szokat senkitől nem vóttem, én két fülem hallotta,
 Vezér sátorában Barcsai Akossal hogy volnék vesztég álva,
 Szejdi Vezér Pásá ez mondott szavait igazán meg-is állya,

D 2

Mert

Mert más napon reggel hogy Barcsai Akos Tömösvárra indulna,
 Ő-is minden hadát Várad mezejéről Jónó felé indította,
 Sok sebes hadában és sok fogyatkozás Alitazzal áltattya.
 De ez csak ezért lett hogy a' sok keresztyén pogány kézbe ne esék,
 Kik akkor városon egynehány ezereztől vánnak rekettenek,
 Urat a' nagy Isten a' pogány által is ad hogy menkedgyenek.
 Ily cselekedeti Magyaránál Pásának említésben lehetnek,
 Barcsai kedvéért és szeretetiért kedvez keresztyéneknek,
 Kiert Ali Pásával egymás ellenféli belsőképpen lénének.

ÖTÖDIK RESZ. VARAD SZALLASAROL.

Oh fomorú gyáfla siralmas sok jajra blüettet nemzetem,
 Kinek irásimnak minden rendeiben csak fívedet epestem,
 Nincs egy materiám mellyel bádgyat szíved irással elegendsem.
 Hazádban meg-történt siralmas dolgokra hogy mentül többet irok
 Annál újabb jajra epeztő dolgokra gyengeelmémbe talállok,
 Valamiben jodra s' vigasztalódra oh semmit nem (zolhatok.
 Hogy emlékezetben nemzedéknél legyen nagy Váradnak szállását,
 Itten most le-írom a' miként láthattam keserves viadallyát.
 Végre meg-mondom pogány kézben való váratlan meg-adását.
 Halván Ali Pásá hogy Barcsai Akos Lippára el-érkezett,
 Már régenten el-fizánt gonosz szándékában ő-is semmit nem késett,
 Mind egész hadával Várad vára felé mint egy örömmel íet.
 Sokan a' Magyarok már kezekben lévén nem annyira akarat,
 Mint a' kérelenség országunk rendeit vízízelvén jót várhat.
 E' szegény hazára valami pihenést engedelmevel hozhat.
 De az Ur Istennek ebben-is meg-tetzi hazánkon itéleti.
 Mikor már minden rend javát s' maradását bátorfaggal reménli,
 Akkor vélerlenül szomorú esetre édes hazánkat ejti.
 Az Áradi mezőn Szerdár Ali Pását Barcsai Akos el-éri,
 Hol csak színes módon Vezér Fejedelmet sátorában viteti.
 Mindenek jól vadnak, jól jöttél azt mondgya szép szóval hitegeti.
 Semmi akaratyát s' ő család bándékát egy szóval sem jelenti,
 Jönőhez mennyenek Szejdi ott vagy onnét haza erezteti,
 Fogadál szerént ne féllyen semmit-is szép beszéddel hiteti.

Szükség

Szükség itt meg-tudnod miért a' Fejedelmet ennyire szóval tartya,
 Semmi akaratyát Váradiak ellen ottan ki nem fakasztja,
 Szejdi el-jötekor városban maradt nép véle léfzen prédája.
 A' Fejedelm-is sokfagát Jancsárnak nagy álguykkal szemléli,
 Váradot szüntelen forgatya szívében ki tudgya ha mi leli,
 Az egész Váradnak honn maratt lakosít rablágtul igen félti.
 Ama' dicséretes jó hírű és nevű vitéz Ibrányi Mihályt,
 Hivatá hozzája s' kére az Istenért ha szereti hazáját.
 Még talám el-mehet fieslen el-menni s' viséllye Várad gondgyát.
 Mennyi sok szép szokkal és jó tanúlaggal az Ibrányit el-küldi,
 Talám találkozik ez iránt írárom a' ki el nem hiheti,
 De magam hallottam sokat-is csudáltam, hittel merem ezt írni.
 Vitéz Ibrányinak meg illyetén szokat Barcsai Akos monda,
 Velem a' pogánylág ha várat kére Isten judat ugy adgya,
 Hozzám mindgyárt lóttess, én általam az eb bé nem mégyen a' várba.
 El-mégyen Ibrányi Istenre fogadgya hogy míg élete léfzen,
 Isten segitsége s' kevés Magyar erő mellette-is fenn léfzen,
 Soha a' pogánynak várat meg nem adgya, meg-halni-is kéféz léfzen.
 Látván ezt a' Verér hogy édes hazánknak el-esett fő oltlopa,
 Ország Fejedelmét a' véle valokkal már hálojában tartya,
 Ő-is merészebben s' annál szívesebben minden dolgát folytattya.
 A' Fejedelmet-is hozzája hivatya, látorban le-ülteti,
 Ekkédiglen való minden csalárdágát akkora ki-jelenti,
 Váradot meg-adgya hatalmas Császárnak, kegyelmét meg-nyerheti.
 E' szokon Barcsai ugyan meg-ijede csudálkozván ezt monda,
 Ezé Császár előtt könyörgők jutalma? ezért hivatata
 Nagylágod fiesve s' ír csak hű legyek Athnámé meg leszáda.
 Hatalmas Császárnak igaz tőkélletes hive mindenben vagyok,
 Lám engedelmemmel régi Fejedelmeket ez iránt meg-haladok,
 Országom el-hadtam, hitre ide-jöttem, nem tudtam hogy így járok.
 Fő Vezértül reám vettett nagy adót a' mint lehet meg-adom,
 Ország hire nélkül de hogy várat adgyak nékem abban nincs modom,
 Nagylágod el-hidgye valamiként járok de én bizony nem adom.
 Száz ezer tallerral ottan meg-kénálly csak haragja enyhüllyön,
 Váradot ne kérje, kire Vezér választ kemény beszéddel így tön:

D 3

Pénz

Pénz nem kell, de Várad hatalmas Császára lészen hidd bizonyoson.
 Hit levélre menő szegény Magyarokat őrizet alá adgya,
 Pogány Ali Passa meg-esküött Császárra hitit ekképpen állja,
 Fene Jancsároknak sűrű sátorokkal őket környül fogattya,
 Szabadulásokban viszsza térésekben már most nem lehetnek,
 Szomorú orczával veszett sörök felől egymással beszélgetnek,
 Hogy ily véletlenül reménfégnek kívül igycsalattak szegények.
 Mint egy nyolczvan ezer lovas s' gyalog hadát Várad felé indittya,
 Negyven négy álguyját fok erős biállal sietléggel vonattya,
 Ország vég házának Várad szép várának bástyáit hogy rontassa.
 Becstelen Scholában tanult nagy vén lator Ali Passa haragja,
 Napról napra gerjed, s' a Fejedelemnek tett hitit meg nem állja,
 Egy hintoban ünni Haller Gábort véle csak ketten parancsolja.
 Száz Kápás Jancsárral az hintor sietve kőröskörnyül fogattya,
 Azon Jancsároktul az hámos lovaknak fogattatik a' szája,
 Becstelenül vizzik s' mellőle szolgait az Jancsár el-szorittya.
 Azon nap az haddal Kőlesér vizéhez érkezik Ali Passa,
 Hová jeles felfi Tisza István nevű érkezik a' táborra,
 Addig Váradnak bátran kőlőz ődnek, ez csak szinezés vala.
 Tisza jövetelin Vezér Ali Passa igen meg-örült vala,
 A' város meg-hodol csak legyen gratia Vezért azzal biztattya,
 Eszeben nem vézi hadát s' kélzületit csak visgálni akarja.
 Fejedelméhez is Tiszát ő tárlával bátorlással cseztik,
 Félig meg van dolgok minden kétség nélkül bizonyoson el-hiszik,
 Hol minden dolgokrol Barcsaitul híven ottan tudósítatik.
 Siettetí Vezér hamar viszsza mennyen s' leveleit meg-adgya.
 A' városbéliék békével legyenek néki várra lesfz gondgya,
 Ezt jól mieltétek hogy meg-hodolratok Vezér Tiszának mondgya.
 Tisza is sietve az válaszfizal eg'gyütt viszsza Váradra mégyen,
 Már szemével láttya Vezér hada utban nyilván Nagy Várad ellen,
 Azért ehéz képsit már illik minden rend hogy vigyázásban legyen.
 Szejdi Palsár hamar küldi Várad alá a' mig maga érkezik,
 Vároft körül vegye, gondolá fok rabbal ottan meg-tölőzhetik,
 Ez gondolattában a' meg-aggotti roka még egyszer csalatkozik,
 Ibrányi Mihály is várba Magyarokhoz immár el-jutott vala,

Pogányok

Pogányok szándékát mindeneknek nyilván Várad ellen meg-mondgya, 16
 A' Várat és magát kiki viadalhoz készitse tanácsolgya.

Váradban lakozó Nemess' Katona rend a' várban lakozokkal,
 Ő zve esküttenek hogy mind eg'gyig készek el-vezni szép Váradra,
 Csak ő házokne pör vizik más helyekre, meg-térnek hamarlással,
 Hamis lőn az hítek a' Váradnak, mert viszsza nem térének.
 Egynehányan kívül, kik az Ibrányival emberül vitézketek,
 Mellyet ide alá meg-ha hertz rendesen mint farattak szegények,
 A' várat magokkal kevels számuan viadalhoz késziték,
 A' nagy roppant várost pogány boszszujára tűzzel mind meg-égeték,
 A' várat csak magát fok dühös pogánylag város nélkül így lelek.
 Siralmas Eftendők ezer harfáz harvan hogy el-közelítének, ✠
 Szent Jakab havának tizennégy napjai ebben elő-jóvének,
 Ali Passa hada Várad vesztésére ezen napon ériének.

Már a' pogány száguld ezereknént sietvén Várad szép mezejére,
 Hogy kevels számu várbéli vitézek szivek légyen csüggedve,
 Kikre sűrű lővés el-hiherlenül lőn a' várbol ki-lőve.

Azt vélvén pogányok reménfégnek szerezint mindgyárt kézben adatik,
 De nagy fok helyeken a' mező és bokor vérekkal meg-festődik.
 Mert vitez Ibrányi a' bástya tetején emberül forgolodik.

Maga Ali Passa roppant taborával Szőlős mellé meg-szálla,
 Mely vár ellenében egy álguy lővéstől Dél felől közel vala,
 Hamar a' Jancsárok közeleb szállanak Agáknak parancsolja.

Vezér, Passák, Bekek sátorokat vonván sietvén igyekeznek,
 Hogy közel a' várhoz fok álguy káfokat hirtelen vihesselek,
 Kit lok számu ezer Jancsár gyalog puskás lővésekkel kísérnek,
 Csak akkor szállván-meg, oly nagy ropogással a' fok Jancsár vár felé,
 Sietének menni, Fő Aga szemléli hol fánccát meg-verhetné,
 Nem akar mulatni a' meg-dühött Vezér azt tudgya hogy már övé.

Nagy fok ezer lővés, kiáltás, üvöltés a' vár körül ballatik,
 Szörnyű orditással mezőről vár felé a' nagy fok kas vonatik,
 Kik körül Jancsárok hízalt kővértettek sűrűleggel le-esik.

Forgódnak a' Bekek, várnak erdőségét de valoban szemlélik,
 Valamerre térnek a' fok álguy lővés ugyan reájok omlik,
 Kevés ora alatt fok Török vesztést könyvező szemmel nézik.

Várbéli

Várbéli Magyarok kevéssé számúvan valóban forgolódnak,
 A' pogány ebekre sok ezer golyóbist azon napon szorának,
 Annyira hogy vártul sok telt el-elesse! hátra pironkodának.
 Immára' szép nap-is az égről le-méne hogy meg-csendesedének,
 Mind egész hajnalig pogányoknak testek sűrűn temtettedének,
 A' szegény Magyarok mind addig bástyákon nagy vigyázásban lőnek.
 Egymás-kézt Magyarok bástyákon beszélnek ha Isten reggelt adgya,
 Nofza a' taborra szorjunk sok golyóbist, senki ne légyen tunya,
 Bizzunk az Istenben, senkinek-is szíve ne légyen el-bágyadva.
 Más nap hogy fárnýára a' fép fényes hajnal égre fel-emelkedék,
 Rettenetes lóvós a' pogány taborra a' vár bol ki-adaték,
 Sok károkat látván pogányoknak szívek igen meg-busztaték.
 Ki látora mellől, ki gyors jó lováról nyakra főre le-esik,
 Ily hirtelenséggel mi rajtok történek csak ezekben sem vészik,
 Várbéli ki-ű és vagy segítség jövés nagy tokan azt itéli.
 Buvában a' Vezér tépi vén szakállát reménfében csatlátván,
 A' fő főrendeket Palsák és Békeket látorában hivatván,
 Nofza mir csinállyunk itt a' Magyaroknak? meg-csáltak ezek nyilván.
 Sok veszekedések és sok libongások után azt tanácsolák,
 Im a' Fejedelem Haller Gábor s' többben kezdenél vadnak mondák,
 Kérd a' várat még-is, ha nem adgyák őlefed vágafid-le mind azt mondák.
 Nagy busulálában adatot tanácsok tettek ugyan Vezérnek,
 De kik ísmét mását a' dolognak mondák nagy felefen lévőnek,
 Császár hire nélkül azt ne mivelnéjek arról így végezének.
 Hamar Haller Gábort buvában a' Vezér Csauzokkal hivatá,
 Kinn lévő Magyarok dolga rosz karban áll az Ur-is azt gondolá,
 Eélte végeződik ha a' pogány szívét Isten meg nem gátolná.
 Még-is bátor szível, el-szánt ép elmével Vezér elótt meg-állá,
 A' kegyetlen Vezér ifszonyu haraggal hozzája ily szót nyujta:
 László Haller Gábor a' várat meg-adgyad, mert majd léfz le-vágatva,
 Ily kemény szavára le-függesztett főlvel szomoruan így szolla:
 Nagylágod meg-lászló ország követének ha ezé ő jutalma?
 Császár kómófehez a' kik ragaszkodnak éles kardé a' soldgya?
 Nekem nincs hatalmam arra hogy meg-adgyam, követésre én jöttem,
 Afféle dologban magamat nem áltom ha végzódik-is éltém,

Nagylá-

Nagylágod el-hidgye valamiként járok ennél tovább nem lépem.
 Haragjában Vezér a' Fő Jancsár Agát hozzája hivatátá,
 Ihol Haller Gábort te kezdedben adom, vered hamar valákba,
 Örizted Jancsárral, többé Magyarokkal ne lehessen szollása.
 Hatvan három font vas a' várért ártatlan lábaira vetteték,
 Egynehány hetekig egy Jancsár látorban egyedül őitizteték,
 Senki Magyar közül még csak meg-lászló-is az meg nem engedteték.
 A' Fejedelmet-is a' várért azon nap halállal meg-fenyíték,
 Ha hol sietséggel meg nem parancsolná a' vár hogy fel-adassék,
 A' vár árkon reggel mint tolvaj akképpen karoba vonattatnék.
 A' Fejedelem-is el-busult elmével Vezérnek azt izenék,
 Mellyet ne szenvedgyen Váradnak várért nincs oly halálnak neme,
 Neme is adathattya, mert benne van tudgya Német Császár emberc.
 Ha meg-őlet lászló ki-terjed az hire e' keresztyén világon,
 Töröknek úgy hidgyen minden Fejedelem lászló mint én ne járjou,
 Elég példa vagyok ez egész világon minden rajtam tanuljon.
 Láttya az sem használ nagy őrizet alá Barcsai Akost adgya,
 Közeleb a' várhoz véle valóival vitelsék parancsollya,
 Már dologat akképpen végbe nem viheti Passlainak így szolla:
 Több főrendeket-is nemeft nemtelent-is halállal fenyitene,
 Azt vélvén pogányok hogy a' vár érettek mindgyárt kézben adatnék,
 De ezekben vévék hogy az sem használna Vezér igen haragvék.
 Tellyes dűdőséggel, fojlodott méreggel az hadnak parancsola,
 Hogy minden vitézek valakik Császárnak soldgyát fel-vőttek volna,
 Harmad napon reggel szörnyű lebeséggel vár árkára rohanna,
 Immár harmad napja ennyi ezer ember itt tekereg hijában,
 Császárnak álgyui Keres mellett széllyel hevernek gyalázatban,
 Ennyi ezer Jancsár, nem szégyenlitéké? még-is nem szállott láncriban.
 A' Fő Jancsár Agát hozzája hivatni hirtelen parancsollya,
 Valamennyi Jancsár jelen van virratig kéfzen legyenek hadgya,
 Oly lövést tegyenek hogy a' szörnyű nagy füst a' várat el-buritsa.
 Füst alatt álgyu kast sok számu ezeten siessenek hajtani,
 Az Jancsárok után a' nagy álgyukat-is rendel mind közel tolni,
 Hogy o sztán job moddal s' könnyebben lehessen a' várat is lótenni.
 Az egész lovaság most mind gyalog szálljon ki kast kiálgyut tolyló.
 Senki

Senki holnap nap a nagy viadalból végig hátra ne álljon,
 Hogy fegyverem által nagy gyalázattára az után meg ne halljon;
 Ez lón a végezés várbéliek ellen, noha ok-is vigyáznak,
 A lövő lyukakra várfokokon fűrűn fok álgukat vonának,
 Sok tűzes szerfzámot szálllyal a bástyákra viadalra hordának.
 Virrattára kelvén szörnyű rikoltással a várba rohanának,
 Tizenkét ezren rettenetes lövést téstnek, Allát kiáltnak,
 Az álguk és kások utánok mint lehet nehézséggel tolyatnak.
 Harmincz falkonyokkal a Jancsárok között a kó falra fel-lőnek,
 Nagy fok fűrű testek egymáson hevernek, várból ugy emberkednek,
 Ennek is nagy fokan kőfalokon szálllyal igen febelítettek.
 Jeles fő Törökök e nagy viadalban a földre le-esének,
 Végbéli Törökök fok vitez Békekkel lövés miá vesztének,
 Már magok sem tudják mint hátra térjenek, mert eléb sem mehetnek;
 Rettenetes lövés iszszonyu rikoltás mind két felől hallatik,
 Eggyik fél sem akar engedni egymásnak, kiki igen forgodik,
 Ektelen nagy álguk febes pogányoktul nehezen vonattatik.
 Ez napon oly nagy fűst az egész vár körül fok lövés miá vala,
 Hogy sem a vivokat sem peng a várat az nap senki nem látta,
 A' izörnyű ropogást dörgést és kiáltást egyedül csak halhatta.
 Egy egész nap estig szüntelenül peng az viadallyok tarta,
 Egynehány nagy álguk nagy fok ezer pogány helyre alig állata,
 Estve felé kőfőn kiki ő helyére nyugodalomra álla.
 Sok pogány vesztét, fő urak esét Vezér ugyan sirattya,
 Várnak ily erejét és ily kőszületét az előtt ő nem tudta,
 Hogy félben hagyassa nagy gyalázattára abban-is nincsen modgya.
 A' lövő szerfzámok helyre vonáfért majd egy hétig vivának,
 Mert tűzes szerfzámok a bástyákról fűrűn reájek szorátának,
 Afzonyokon kívül kilencz százan lévő gondold-meg mint faradtak.

H A T O D I K R E S Z.

Ezek között leg főb a' dologban tudosb vitez Ibrányi vala,
 Kapitány penglen Balog Máthe vala ki várban parancsola,
 Váradi Rác János a Török Istvánnal, Tyukodival benn vala,
 Boldovai Gergely a Vice Ispánnal Belényesi Ferenczel,

Ravazdi

Ravazdi György s András a Boldog Gáborral és Gynlai Támaszal,
 Gyalogok Hadnagyja a Bucsi Benedek Jenei Tísa Istvánnal.
 Fő Káptalan lévő Szalárdi János is Ver György Szabo Gáspárral,
 Fő Istvá Mesterrel, Korodi Christoph is Vitez Gyáni Ferenczel,
 A' Nótécsi Györgyel és Szarka Ferenczel, Kovácsi Péterrel,
 Kállai András s ezek Papok lévő benn voltak Magyarokkal,
 Kik mind tanítással s egyéb foglalatul voltak s egyenlő forsal,
 A' várral magokat istennek ajánlák, nem gondolnak halállal.
 Várban Fő Porkoláb a Szathmári István, Vice Kúrti Jánosul,
 Bán Ferencz társokkal őt Gyalog Hadnaggyal fámós Magyar Deákkal,
 Nyolczvan szabad legény, magatul bé-méne hogy vijek pogányokkal,
 Német gyalog negyven egynehány Szménnyel nég' fáz vár gyalogjái-
 Egynehány katona, két fáz aszonyokkal kiből áll a viadal, [val,
 Többi inas, gyermek, ennyi kevés fámók nem bírnak lép Váradal.
 Hogy csak ennyi fámó Magyaroknak legyen a' pogány azt nem tudgya,
 Három ezer ember benn legyen a' várban Vezér is azt gondollya,
 Kihez képest kívül minden féle hadat ekképpen igazgattya.
 Váradnak Bástyái ötök igen nagyok azok földel töltöttek,
 Ezeken nagy álguk helyekben rendesen fűrűn helyhez tettek,
 Mellette fok kások borona rovásuk földel bővön töltettek.
 Az első bástyája a kapuja mellett Csonkának nevezetett,
 Keres vízhez közel Aranyas szép Bástya vastagon eppitetett,
 Tul mindgyárt mellette Veres erős bástya földel mind meg-töltetett.
 Az kapuja mellett tul a' Pecze felől erős Betlen bástyája,
 Velence utának ellenében peng Királyfia bástyája,
 Ez öt bástyát nagy mély kő bellett viz árka mind éppen körül fogta.
 Két kő veres torony három fél tornyokkal belső várban vadnak,
 Köz falai annak csak lakásra valo szép palotákba alnak,
 Szükségek idején vár oltalmazoknak semmit sem használhattak
 Ez várhoz nem messze Napkelet felől szent István szőlő hegye,
 Melynek tetejére harmincz falkonyokat a Vezér fel-tekere,
 Oldalában peng három öreg álguk vár ellen helyhez tette,
 Ezekkel egy aránt mind éjjel és nappal várban fűrűn bé-lőnek;
 Kiknek golyobifű fok helyeken szálllyal Magyarokban kárt téstnek,
 Gyenge palotáknak fok helyen kőfali ezek miá le-dőlnek,

E 2

Nagy

Negy romlásokra lőn ez várbélieknek, szabadon nem mehetnek,
 Eggyik helyről máfra, mert a' falkonyokkal mindgyárast el-lőtenek,
 A' kővek-is szélyvel kik el-fak doztak sokat benne meg-ölnek.
 A' Veres bátyához közel nagy káfokat Vezér földel töltete,
 Négy nagy erős álgyut noha fok kárával de hamar vittette,
 Kikkel izüntelenül bátyának oldalát kegyetlenül lőtette.
 Aranyas és Veres két közelb bátyákrul e' láncz ellen lővének,
 Számtalan fok Jancsárt eggyik nagy álgyuval ottan hamar el-cjtnék,
 De fel-tőt czélyoktul erős lővésektül semmit-is nem szüntenek.
 Nagy erős föld töltést az Aranyas ellen hirtelen csinálának,
 Hová három álgyut bátya ellenében hamarlággal vonának,
 Kiknek lővésevel az erős kőfalban széleslen le-rontának.
 Királyfia bátya nem marad üressen, vagon láncz ellenében,
 Két nagy öreg álgyuk hatvanöt fontofok török falát erőssen,
 Rola-is golyobis pogányok lánczára lőtettetik szüntelen.
 Veres és Aranyas bátyák közfalit-is két nagy álgyukkal lóvik,
 Immár minden felől szertelen lővéssel a' kőfalakat törik,
 Tizennégy álgyukkal hatvanöt fontofokkal ejjel nappal lőtetik.
 Rákocziul el-nyert négy álgyukkal sűrűn lőnek vár kapujára,
 Hasznatosképpen a' Csonka bátyára és Bethlen bátyájára,
 Lővés kapu felől fok lőn de nem hozza semmit vár ártalmára.
 Maga-is a' Vezér a' lánczban tekereg látoraít el-hadgya,
 Már mi távó legyen, a' várhoz mint férjen Pásfáktul tudakozza,
 Vár árkában mély viz, gyalogit kőfalhoz miként közel hozhatná.
 Olasz pattantyufok kik vár vívásokban régen tanult mesterek,
 Elő érkezenek, lánczot várhoz közel vinnie kélzek lőnek,
 Kiért a' Vezértül nagy ajándékokkal ottan tiszteltetének.
 Vár árkához közel föld alatt ki-nyitva a' lánczot vinni kezdék,
 Várbéli Magyarok vigyázásban lévén ezt hogy észekben vették,
 Sok lővések miá vitéz Jancsároknak testek földre le-esék.
 Az egész Jancsárság ezen meg-busula, vár árkára rohana,
 Iszonyu lővéssel szegény bátyákkal ott tartatik a' csata,
 Mig fok Jancsároknak a' láncz csinálókul meg-vetteük a' láncza.
 Sok ezer Jancsárság a' földben be-vájott lánczokban be-szállának,
 Uczánként magoknak a' föld alatt sűrűn lánczokat csinálának,

Melyből

Melyből kegyetlenül mind addig vivának mig vár árkára jutnak!
 E' láncz csinálása mesterléges vala, uczánként lőn csinálva,
 Kiben csak egy forral az Jancsárál vala, várra könnyen lő vala,
 Kiknek belő lővés a' föld alatt lévén igen keveset ártta.
 Hat ezer Jancsárság e' lánczokban be-tért kikből ki egy sem láztott,
 Bár közel hozzája hamentél volna-is csak záfloja lobogott,
 Ezek hátok megül és ő fejek felett a' fok álgyu ropogott.
 Vár két bátyájára a' lánczokból sűrűn a' Magyarokhoz lőnek,
 Magyaroktul rájuk a' bátyákról sűrűn tizes szerfázatok mennek,
 Mely miá leg inkább az árokban esék szertelen veszedelmek.
 Már negyedik hete hogy a' viadatok mind a' két félt farsztyák,
 Mind kívül mind belől egymás életetket lővésekkel fogyatták,
 Még-is az árokhoz pogányok nem férnek, fok károkat ohajtyák.
 Halljad az Istennek mikoron a' bünért fel-gerjed nagy haragja,
 El-szánt fok csapást hogy véghez vihesse észkőzit ki-mutattya,
 Nincs ellene tanács, erőlség, sem fegyver, mihelt leszánt buculása.
 Mikoron a' Vezér Pásfák és Békekkel vár felől kétségesek,
 Vivo Jancsárok-is már meg-unarkoztak látván szörnyű veszedék,
 Ennyi idő alatt a' vár meg-vételhez csak közel sem lehettek.
 Akkor az Ur Isten Tatórok kezében egy rab afiszonyt akasztta,
 Mesterkedik azon mint pogány kezéből magát szabadithassa,
 Arokból a' vizet hol szokták ki-venni tudgya urának mondgya.
 Hamar a' Vezérhez rab ura futamék e' dolgot meg-jelenté.
 Vezér az afiszonyért egynéhány Csauzit ottan hamar el-küldé,
 Mint tudná a' dolgot mondgya-meg s' rablágbol menten el-eresztené.
 Az afiszony felele: En Nagyságos uram itt Nagy Váradban laktam,
 Fő kőmives az volt a' kinek házánál fok ideiglen lakiam,
 Vad Kerti malomnál szokott viz ki-járni uramtul így hallottam,
 Vezér meg-örüle, egynéhány tallérral menten ajndékozá,
 A' mig a' dolognak végére mehernek jól tartsák meg-is hagyá.
 Az után rablágból fok ajándékokkal el-bocsáttya fogadá.
 Az Jancsár Agának és a' több Pásfáknak igen meg-parancsolá,
 Az ístráfan kívül valamennyi Török kiki fegyverét fogná,
 Bátyáknak lővést másnapon el-vegyék, mert az árkot áfatná.
 Szörnyű ordítással s' lővéssel másodnap Pecze vizre futának,

E 3

A' nagy

A' nagy folyó vizet Kőrösben ereszték, gátakat csinálának,
Kikre a' nagy álgjuk sürűen bástyákról és sebessen zugának,
Károkkal pogányok semmit sem gondolnak, mert asónynak hívének,
Vadkertj malomhoz mely a' Peczen vala sok ezeren érének,
A' bástyákra hamar sok ezer golyóbist Jancsárok eresztének.
Szegény Magyarokban hirtelen nagy sokan bástyákon el-esének,
Ő ellenek való pogányok szándékát láták s' ferénykedének,
Mind addig lövének valamig szemekkel a' füsttől nézhetének.
A' rettenetes füst az árkot s' bástyákat sűrűséggel el-fogá,
A' fok lövés alatt a' viz régi árkát a' Török fel-szakasztá,
Az ároknak vizét az üres Peczére hirtelen rá fakasztá.
A' lövés meg-szűnék, a' füst emelkedék, meg-láták a' Magyarok,
Hogy a' viz ki-folya, rola nem tehetnek, élék szomorulágok,
Isten után ez volt vár oltalmazásta eg'gyik jó bizodalnok.
Ez árok fel-bontás egy napon mind tartá nagy erős viadallal,
Holott ezer Török Fő Jancsár Agával meg-hala hamarfággal,
De hogy látták dolgok szerencsés mindenben nem gondolának azzal,
A' nagy mély árokból négy egész napig lán a' viz sebessen folya,
Addig az Jancsárlág a' több pogányokkal valának vigadozva,
A' negyedik napon a' nagy széles árok csak viz nélkül marada.
Láttya Ali Passa üres már az árok, s' jó karban áll a' dolga,
Árok töltésére sok ezer kő és fát hirtelen hordattata,
Sok ezer tarisznya földet rakásokban árok partra rakata.
Az Aranyas bástya ellenében siet nagy föld halmot hajtani,
Vere bástya ellen nagy föld töltéseket és bástyát csináltatni,
Melynek tetejére nagy erős kasokat kezdé földel töltetni.
Várból a' kasokat nagy álgyu lövéssel Ibrányi el-rontatá,
Várnak veszedelme el-közelitene a' jelekből meg-látá,
A' várbélieket vigyázatra inté, sok szóval is biztatá.
Edes vitéz társim senki közzületek e' dolgon ne rémüllyön,
Bizunk az Istenben, s' ez várban minden rend bátran vini készüllyön,
Ha úgy kívántuk kiki e' szép várért bátran halált szenvedgyen.

HETE.

H E T E D I K R E S Z.

Történék azonban a' Vice Porkoláb hogy a' Czejtházba menne;
Holmi kanotokért, s' tüzes szerzámokat gyertyával nézegetne,
Tüzes betám közé gyertya hamva esvén hirtelen fel-gerjede.
Oh szörnyű nagy élet! mert imé a' Czejtház csak hamar fel-gyulada,
Rettenetességgel, szörnyű ropogással kőfalait fel-hányá,
Mint egy hatvan emberi Porkolábbal eg'gyütt a' sebes tűz meg-fojta,
Meg-becsülhetetlen sok tüzes szerzámok és sok tüzes gránátok,
Olyan híres várban sok költséggel csinált várhoz való szerzámok,
Egnie kezdének rettenetes lángal sok tüzes alkotmányok.
Olyan szoros helyben oly iszonyu égett nem hiszem hol ki látott,
Kit Nagy Vár alatt lévő sok pogánylág el-bámulyán csudállott,
Számítalan sok Jancsár a' fánckokbul szélllyel ezt látván megszöve futott.
A' Vezér azt tudta magok a' Magyarok a' várat fel-vettették,
A' kénköves szurkos füstöt hogy izemlétek egymástól úgy kérdezték,
Mi lesz ennek vége, mert ily szörnyű füstöt mi izemeink nem néztek.
Mind várban s' mind kívül az álgyu lövések akkoron meg-szüntének,
Mitsoda ropogás, bűdös lángozo füst Törökök nem érthették,
Táborokban lévő szegény Magyaroktól a' mig meg nem kérdezték.
Várban nagy bodulást s' nem kicsiny félelmet e' nagy tűz csinált vala,
Siralmas jaj szóval égett vitézeket tűzből ki-vonnyák vala,
Ily váratlan esett kevesedeleket sírván ohajtyák vala.
Némellyek meg-holtak, s' kik félig meg-lültek, kit a' kő borított-el,
Minden féle veszély mind külső s' mind belső őket borította-el,
Szegény halottakat aszonyok leányok csak magok temették-el.
Mert nagy sebességgel a' pogány álgyu egyfzer s' mind be-zugának,
A' szegény Magyarok fegyvereket kapván bástyákra fel-futának,
Árok parton lévő sok ezer Jancsárral erős harcot tartának.
Számítalan pogánylág halmot az árokra sietének hajtani,
Fát, földet, és vesztőt nagy sok ezer pogány a' lövés között vinni,
Pogány Törököknek nagy sok veszélyekkel Vezér árkot tölteti.
Még Váradiknak nem vala ily harczok a' pogány Törökökkel,
Az egész pogánylág ez halom hajráson rajta volt sűrűséggel,
Sok kéve vesztőket, kő és fát földet hordattak veszélyekkel.

Aranyas

Aranyas bátyáról mely ellen ez halmot hajrák szörnyen vivának,
 Vitéz Tyukodival fok ferény Deákok akkora meg-halának,
 Jéhus kiáltással a' Szabad legények ő helyekben állának,
 Lőnek szertelenül, fenki ő életét immár nem-is kiméli,
 Ezen viadalban Rác Jánosnak testét Tatárnyila le-ejti,
 Sok várbéli gyalog e' szörnyű lövésben életét el-végezi.
 Forgodik Ibrányi, nyargal Balog Máthe, lőretnek fűrészféggel,
 Sok tüzes gránátok, lapták és koszoruk hányatnak sietséggel,
 Pogány Törökökre a' nagy öreg álguk kortátsal lőretnek-el.
 Kétegefz nap estig a' viadal tartá, minden rend el-fáradá,
 Tengeren tulleó két nagy vitéz Passa e' csatákon meg-hala,
 Békek és Jancsárok fő Törökök teste az árkon hever vala.
 Törököknek testét a' kik el-estének számát meg nem mondhatom,
 De hogy temetésre fűrűven hordották szememmel jól láttam,
 Mennyi sebességet tüzes szerszám miá fok látágt csudállottam.
 Aroknak partyára e' viadal között oly bátyát csináltata,
 Melynek magassága várbéli bátyákkal egy aránt lártzik vala,
 Sűrű lövő lyukat a' Jancsár puskákhoz ezen csináltak vala.
 Immár a' bátyáknak tetei le-hultak kegyetlen lövés miá,
 Belől a' Magyarok igen el-fáradták nyughatatlanság miá,
 Őt százan maradtak e' nagy öreg várban fok lövés s' csata miá.
 Az Aranyas bátya kálamátájából két Szemény fánca ba szökek;
 A' várban kevesen vadnak a' Magyarok Alinak meg-jelenték,
 Fáratt erejeket és fok veszélyeket Törököknek befzéllek.
 Az éltzakán mellyen a' Szemény ki-fzökött a' tífzt roszul vigyázott,
 A' ki a' bátyára azon éltzakára ifráfára fel-állott,
 Magára-is gyanut, s' a' várbéliekre nagy veszedelmet hozott.
 Nagy Divánt a' Vezér Palsákkal, Békekkel akkor vár ellen tartá,
 Mi tévők legyenek, láttya Jancsároknak már vagyon unadálma,
 A' Szemények szavát nem hihetik vala hogy Magyar kevés volna.
 Csak ily kevés erő ily nagy erős haddal ennyire nem vihatna,
 Mert lártya a' Vezér még eddig mindenkor hogy a' Magyar meg-tolta,
 Szörnyű lövésekkel a' szegény Magyarfág a' pogányt üzte hátra.
 Olasz mestereket Palsák tetzéséből a' Vezér hivattata,
 Miként a' bátyákat porral fel-verteffé azokul tudakozza,

Nagy

Nagy fok vér ontással, és Cuniculussal végben vihetik mondgya.
 Ne gondoly te azzal a' Vezér azt mondgya a' fő Olasz Czejbertnek,
 Ha fok Török el-vezf hatalmas Császárnak több hadai jöhetnek,
 Csak várat nyertje-meg ő azzal nem gondol ha száz ezren vesznek.
 Ottan hamarfággal nagy erős káfokat a' Vezér csináltata,
 Vastag gerendákat, fok hantos földet rakásokban rakata,
 Külső bátya alatt hirtelen nagy ajtót a' bellett árkon nyitá.
 Az árokban kezdék a' nagy fok káfokat fűrészféggel bé-rakni,
 Fellyül gerendákkal és az hantos földet úgy kezdék bé-bóltozni,
 Nagy fok ezer pogány a' fűű káfokat sietésnek tölteni.
 Ibrányi meg-látá menten meg-isméré mi akarattok volna,
 Nagy öreg álgukat a' kálamátákban sietséggel vonata,
 Egynehány álgukat erőssen meg-töltvén kálok ellen állata.
 Mivel még a' kálok földel nem tellyefek lőnek azt el-rontatá,
 Pogányok munkáját kibebiznak vala ekképpen meg-gyalázá,
 Ugyan azon sebbel pogány Jancsárokra golyobiflat szórata.
 Ezen az egész had igen meg-bufula, már meg-unatkoztanak,
 Ali Passa ellen az egész gyalogság lovagokkal zugodnak,
 Miért ennyi vitéz vért ki-ontatta, s' csak híjába fáradtak.
 Más modot keressen a' meg-vételében, mert ő többé nem vinak,
 Valakit a' várból lövéssel lértének azok majd mind meg-halnak,
 Sok nyughatatlanság őket bádgyasztotta, így panaszkodának.
 Mennyi fok Török Ur, és fok vitéz Jancsár e' vár alatt el-veszett,
 Bár soha e' várat ne-is lárták volna, a' mennyi kár itt esett,
 Még sem vehettyük-meg, híjában fártunk, rajtad-is fortély esett.
 E' panaszkodást Ali Passa halván magában gondolkodik,
 Hogy ha a' szerezse nem szolgálánd neki, magán-is rosz eshetik,
 Tőle fő Tihája Barcsai Akoshoz ily szökkal küldtetetik:
 Erdély Fejedelme te Barcsai Akos mostan tudodra légyen,
 Hatalmas Császárnak hogy ha azt akarod kedve légyen fejedem,
 Váradot adgyák-meg irt-be hamarfággal, úgy vízza mégy Erdélyben.
 De ha nem cselekszed, ők-is meg nem adgyák, most a' várat megvésté,
 Minden hadaimat valakik itt vadnak Erdély ellen készitem,
 Engem úgy segéllyen a' nagy Alla hogy ha Erdélyt porrá nem téfzem.
 Az előtt Barcsai Ibrányi Mihálynak meg-parancsolta vala,

B

Akar

Akar maga írjon, vagy szoval-is szollyon, ne légyen foganattya,
Bizván Ibrányihoz ottan magát reá vezíri a' bé-írásra.

Törökösión azért a' bé-írott level vala ilyen formában:
Ti Várban lévő fő rendek és tisztek szállatok magatokban,
Jól meg-gondoljátok hatalmas Császárnak mint este haragjában.
Ha mindgyárt a' várat a' Császár számára Palsának nem adgyátok,
Roszul lesz dolgotok, de ha meg-adgyátok mind békével maradtok,
Mint én-is jól vagyok hasonlatosképpen néktek sem lesz bántástok.

Ez elég Magyar szo, de még ez alá-is Clavissal imert írta:

(Kétszen cselekszom) régi szavait-is Ibrányi észben tartá,
Hasonlo véla szíval a' levél hordozo várból küldetének visszra.

Várbéli válasz ez: Csudálljuk Nagylágod nekünk levélben mit ír,
Mint szemünkkel láttyuk valamit a' pogány keresztyénnek meg-ígér,
Abban kevés telik azért e' fűlékre minket csak hijában kér.

Hogy ha azt akarja Császár hűségben hogy mi-is meg-maradgyunk,
Nagylágoddal eg'gyütt az egész hazával mind holtig hivek legyünk,
Hadgyon békét nekünk, mennyen hazájában, mivel nem-is vétettünk.

De hogy csak szép szóra a' várat fel-adgyuk, mi azt nem cselekezzük,
Nagyságod-is többé levelet ne írjon, mett mászor bé sem vesztük,
Job a' várral eg'gyütt édes hazánk mellett mind fejenként itt vesztünk.

E' dolgot a' Vezér Palsák Békek előtt Jancsároknak jelenté,
Még egyszer vagy kétféle várat próbállyuk-meg őket azon kerlelé,
Ennyi fáradságok nem leszen hijában, őket mind el-hiteté.

Tengeren túl Iako Mono Törököt kik puskáfok valának,
Mint egy-négy ezere a' Jancsárok között gyalog láncriban szállának:
Rettenetes lövést az egész Jancsárság vár ellen indítának.

Mindhegy tetejéről mind alól láncrikbul az álgynk igen zugnak,
Vár ellen ujjobban számtalan pogányság dühbösséggel vivának,
Egynehány ezere romlott láncri csinálni az árokban szállának.

A' nagy ifonyu fűst csak hirtelenséggel a' várat el-borítá,
Vár fokrol sebessen lönek a' pogányra de nem láthatyák hová,
Azért a' fűst alatt két nagy Cuniculust vőnek két bástya alá.

Azon nagy fűst alatt az Oláh mesterek kő fal mellett maradnak,
Két bástya oldalát csákányokkal vágják, hová fok port rakjanak,
Addig a' fok pogány a' várnak árkától hátráb állapodának,

A' 50-

A' segény Magyarok várban azt gondolják még nem ideje volna, 22
Hogy reá állanak mint hogy a' bástyának fala temet-dek vala,
Cuniculusban-is hogy még ember volna nem-is gondolják vala.

Mint hogy pogányoknak arra gondgyok vala keményen forgodának,
Aranyas és Veres kéreős bástyákban nagy lyukakat vájának,
Várban hogy ne hallják kívül a' fok álgynk fűntelen repogának.

Már a' port benn hadták bástyákban bé-rakták, vadnak csak vigyázásb,
A' fok pogány népek magokban végezék, ha bástyák hanyálában
Kedvek bé-telhetik, erős ostrommal-is de bé-mennek a' várban.

Belől-is Ibrányi hogy reá lyukaszta bástya töltést áfattyá,
Bástyának töltése fővenyes és kőves lévén hamar bé-omla,
Már előttök álló nagy veszedelmeket az-is nyilván mutattya.

Immár sem erejek sem peng idejek új áfához nem vala,
A' dolognak végét nagy félelmes szível mindenek várják vala,
Sok nyughatatlanság és fok sebek miá valának el-bádggyadva.

Fényes nap sugára mikoron az égre reggelkor emelkedék,
Egyszer s' mind két bástya a' bé-rakott portul sebessen fel-verteék,
A' fok pogányságnak széles s' tágas utok ostromokra nyittaték.

Mind az egész tábor már talpon áll vala, ostromnak indittaték,
Rettenetes lövés, kiáltás, üvöltés egyszer s' mind emelkedék,
A' kevés Magyarság a' nagy törésekre csak ritkán állattaték.

Immár a' vár árkát számtalan pogányság a' kőfalig el-lepte,
Sűrűen záfzloit a' nagy törésekre a' Jancsár-is fel-vitte,
Szeretlen viadalt a' törés tetején kevés Magyarral kezdé.

Eles tör kezében vitéz Ibrányinak Magyarok közt forgodik,
Valamelyre fordul a' Jancsárok teste sűrűséggel le-esik,
Boldovai Gergely a' Török Istvánna ferényen forgolodik,

A' kálmárákbul és az honnan lehet Balog Máthe-is lóter,
Sok tüzes szerfzámot a' Fő Porkolábbal Jancsár seregbe ereszté,
Az a' szízyonyi sereg ő segítségére immáron kéfzítetett.

A' Békek és Adák hátul éles törrel a' Jancsárokat hajtyák,
Mert a' törésekről Magyar kardgya miá mind hátra tolyatának,
Sem elő sem hátra nem mehetnek vala úgy szorongattatának.

Sok ezer pogányok kevés Magyaroktul mind hátra vereténck,
Egynehány Békekkel fok Jancsárok testek árokban le-esének,

F 2

Sok

Sok pogányok testek kőfal mellett lévő sárban úgy fetrengének.

E' nagy várban híven forgodáfa után vitéz Török István-is,

Pogány fegyver miá életét végezé, vele több jo Magyar-is,
Kétfélek voltak vijni édes hazájokért, ha fok volt a' pogány-is.

E' nagy ostrom után a' kevés Magyarság bástyákban le-ülének,
Keferves sirással és fok ohajással Istennek könyörgének,
Szegény meg-ölettek szomorú orczával tőlők temettetének.

Néznek az egekre, mezőkre, hegyekre, de nincsen segítségék,
Nagy viadallyokban ennyi idő alatt immáron el-epedtek,
Ejjeli nappali nyughatatlansággal el-erőlenedtenek.

Bár csak nyughatnának valami keveset újab erőt vennének,
De a' fok pogányság záfzloit fel-kapván ostromnak eredének,
Fáratt Magyarokkal nagy dühöségeken új viadalt kezdenek.

Alla kiáltással és nagy ordítással árokra rohanának,
Szegény Magyarok-is Jesust kiáltának törésekre állának,
Ngyven nyolcz ágyuknak sűrűn golyóbißi rájuk eggyütt omlának.

Izonyu vér, ontás mind a' két fél között nagy hirtelen kezdődék,
A' köz falokra-is egynehány ezren latorjájokat vivék,
Kikkel a' kőfalnak az ő magasságát koránt-is fel nem érék.

Azt gondollyák vala ha az latorjájokról a' kőfalt meg-hághatták,
A' várbelieket minden felől ílmét bogy ha környül foghatták,
A' várat mindgyáralt kezekhez vehetik, magokban így forralák.

De nagy hamarsággal vilzont Magyaroktól hátra verettetének,
Árok kő faláig nagy gyalázatosan vízfa üztetének,
Ujj b meg holt restek árok partján szélyel sűrűn heverének.

A' szegény Magyarok nem nyughatnak vala, töréslen maradának,
Ott nagy szívek szerént a' nagy Ur Istennek ők hálákat adának,
E' viadalon-is még eggyütt a' várral Istenről tartatának.

Látták a' pogánynak ő ellenek való dühösködő erejét,
Harmadik ostromhoz mint egy végőképpen való nagy készülését,
Ibrányi Mihály-is szegény Magyarokhoz így kezdé-el beszédét:

Edes vitéz társam valakik e' várban ferényen forgódtatok,
Pogányoknak verét kik az ostromokon böléggel ki-onátatok,
Mind kicsinytől fogva kérlek szavaimat mostan meg-halgaßátok.

Nyilván jól láttatok e' fok pogányságnak rajunk dühösködését,

Sűrű

Sűrű lövéssel és viadalival fok kegyetlenkedését,

Kiknek az Ur Isten kevés erő által adá szégyenedését.

Tudom el-is hiszem nincsen közziétek bátran ki nem vijt volna,
Edes hazájért és Várad várért senki itt nem volt tunya,
Vár árkában lévő fok Törökök teste ezt nyilván bizonyította.

Nem-is szokatlanok vagtok már hozzájok ennyi viadal után,
Azért jo vitézek e' dolog nyugalmat hiányétek hogy nem kíván,
Majdan bátor szível hogy ha kívántatik bátran vijek ostromán.

Mi haszna már akar kinek-is élete édes hazája nélkül?
Szívünknek gyótreleme és keferülége napról napra öregbül,
Jobb e' szép vég várért hogy mindegygyl eggyig ki-muljunk ez életből,

Nincsen keresztényiség ez egész világon ki most minket segéllyen,
De jaj lesz az ora melyben Várad vára Magyaroktól el-veszessen,
Mi a' mi tiszteletet mire Isten segít kövessük mind ezekben.

A' nagy Isten előtt annak lelke adgyon ízámot Várad várul,
A' kinek tiszti volt és nem gondolkozott előbb ő romlásáról,
Bizony észre vészik más gondot viselni kellett volna Váradul.

Ti-is gyengén nevelt fegyverhez nem szokott aszfzonyoknak seregi,
Ez utolsó harczban szegény uratoknak légyetek hű segédi,
Urarokhoz való hű szeretetetek töltetek ezt érdemli.

Mi haszna árvájul néktek maradtatok, mert pogány kézben estek,
Idegen országra e' fok Törököktől megszűze föld el-hintettek,
Isten igéjében és tiszta életben nem-is lehet részetek.

De ha velünk eggyütt híven forgolodtok, és ha meg-menekedtek,
Ez egész világon Várad aszfzonyok el-terjed szép híretek,
Ha pedig meg-haltok uratokkal eggyütt lézzen menyben menészek,

Ezeken a' szokón mindenekek szívek ottan el-keferedek,
Edes hazájokért kétfélek meg-halnia magokban el-vegezék,
Mind aszfzony s' mind leány gyermek és öreg rend ostromhoz kétfittetek.

A' várra menése pogány ellenfének immár egyenes vala,
Bástyák kőfalai le valának dűlve szabad menek vala,
Az árokban fok fa s föld tőléték halmok immár hájtattak vala,

Sok tüzes szerzámot lapát s' rakás követ a' bástyákra hordának,
A' viadal között kikkel az aszfzonyok pogány ellen vinának,
Minden ő helyére fegyverét viselven bátor szível állának.

E 3

Bel 1

Bélől a Magyarok új bástyát csinálni nagy munkával kezdének,
 Utolsó szűkfégre mikor a bástyákrul alá verettnének,
 Abban egygyl egyig halált szenvedgyenek egymás közt végezének.
 Arokkal, tölteffel és nagy gerendákkal e láncot ők építék,
 Lövő szerfzámokkal, sok el-áított porral igen meg-erősíték,
 Mellyel pogányokat utolsó igyekben magokkal fel-vertették.
 Azonban a Vezér minden fele hadát az ostromhoz készíté,
 Sűrű sok zászlóit seregekkel egygylt az árokra ereszté,
 Három bástya ellen végső nagy ostromát dühösséggel el-kezdé.
 Sörnyű sebességgel pogány seregére az álguykkal lövének,
 Kivel hamarsággal rendelt seregekben nagy károkat tévének,
 Még-is ordítással egynehány ezere a kő falig menének.
 Kő fal terejére vitézek modgyára Magyarok-is állának,
 Széles töréseken pogány Törökökkel elegyesleg vivának,
 A kevés Magyarság a sok ellenléggel immár nehezen bírnak.
 Már a kő falakon a pogány zászlói sűrűen lobogának,
 A szegény Magyarok a nagy törésekrül bellyeb nyomattatának,
 Erős viadalban el-is bádgyadának, sokan földre hullának.
 Nagy sivalkodással szegény aszfzony népek törésekre futának,
 Pogány Törökökkel majd el-bíhetetlen viadalt inditának,
 Csudálván pogányok mitsoda új sereg, és mely bátran vijnának.
 Az aszfzonyok teste a férfiakéval egyelesleg le-esék,
 Mert vitézi modra nagy dicséretessen aszfzony allat forgodék,
 Ibrányi szavárul kit eleb hallottak minden meg-emlékezek.
 Egy a többi között már egynehány pogánt mikoron meg-ölt volna,
 Egy álguy golyobis a bal csecsit többül mellyétül el-zakasztá,
 Töréstül futamék hamar egy kendővel sebet által szoritá.
 Annál szívessebben eles tör kezében lévén igen forgodik,
 Egy vitéz Bék teste sérény keze miá a földre le-vágatik.
 S mind addig forgodik míg ő magának-is feje földre le-esik.
 Ez aszfzonyok közzül némely Magyarok közt eles törrel forgodott,
 Némely forro vizet, méhet s lúru követ pogány fejére ontott,
 Egy szoval mindenik nagy dicséretessen és szívesen forgodott.
 Ezek az aszfzonyok ama dicséretes Penthesilea hadát,
 Kik vitéz Hectorért egész halálukig oltalmazák a Troját,

Követék,

Követék, mert ők-is vérrel oltalmazák Váradnak erős várát.
 Ibrányi Mihály-is ez végső ostromon törés előtt forgodik,
 Török s Magyar teste rakásokban hever kiki erőssen vivik.
 Sok Szabad legények és Deákok teste itt a földre le-esik,
 Nagy teli torokkal J-sust kiálani a Magyarok kezdének,
 Ujjobban pogánnyal erős bátor szível halálos báj kezének,
 Vagy mind le-vágásuk vagy várát ne hadgyuk, egymásnak így befézének.
 Kevés Magyaroknak erős vivásokat pogányok nem álhaták,
 A Jancsár sereget a Békek és Agák ismét hátra fordíták,
 Kik fenn a bástyákon zászlóstul valának Magyarok mind le-vágák.
 Utánok Magyarok széles törésekről az árokra szállának,
 Seregek hátulján a mint szaladtnak fokakat le-vágának,
 Vitézül mindnyájan alatt az árokban pogány ellen vivának.
 A szegény Ibrányi bal kezében vízi Töröktül nyert zászlóját,
 Job kezében pedig fel-emelve tartya vérrel feltett pallosát,
 Mellyel az árokban futo Jancsároknak csapkodta kővér nyakát.
 Kevés Magyarfágot vízza a törésen vinnie várba kezdé,
 Maga a kő falon meg-áll és néz Magyar hátra nincsené,
 Ez gondviselésben szegénynek homlokát Jancsár golyobis éré.
 Teste tántorodék, körülötte valo Magyaroktul fogaték,
 Nagy sok ohajtással mellette lévőktül bástyában bé-viteték,
 Otan bádgyatt teste nagy sohajtásokkal földre le-bocsáttaték.
 Hirtelen félelem Ibrányi el-esén mindenekben kezdődék,
 A fő emberekül s egyéb fele rendül teste körül véteték,
 Ohajtás s sírás közt világol boldogul és vitézül ki-mulék.
 Ily vitéz Hadnagyak várban el-esék mindeneknél firalmas,
 Továb valo csata, viadal és ostrom fő nélkül unodalmas,
 Váradnak-is immár utolsó veszéfe lézen fokaknak gyászos.
 Nagy félelmes szível mind kicsinytül fogva immár a várban vadnak,
 Az erős férfiak kik jól harczoltanak már le-vágattattanak,
 Csak harmadfél százan minden fele rendből immáron marattanak.
 Ibrányinak testet belső vár kapuban föld gyomrába bé-tévék,
 Már mit mivellyenek egynehányan lévén egymás közt befél getnek.
 Mert hogy ha még egyzet pogány rájuk rohan várral egygylt elvesznek.
 A pogány Török is fáradsága után immár csak nyugszik valo,

Várat.

Várat ostromlani nem akarja vála mert vésfélék nagy vála,
 Gondolák a' várban még sok Magyar volna ki ily erővel vana.
 Mind kívül s' mind belől az álgyu lövések immáron meg-fúntának,
 Mind a' két fél között a' meg-öletettek földben temetvénének,
 A' Vezér és Basák nagy sok fő Békekkel somoruan ülének.
 Azonban a' várból Törökök lánczába egy pattantus ki-fókék,
 Kia' Jancsároktul leg ottan Vezérhez és Basákhoz viteték,
 Várban mit csinálnak és mi akarattok tőle igen kérdezők.
 Szegény meg-maradtott kevés keresztények még-is javára folla,
 Hatalmas nagy Vezér várbéli Magyarok lánczot csinálnak mondgya,
 Mellyet kőrös körül porral meg-töltöttek nagyságod ezt így tudgya.
 A' várban-is félllyel fámtalan álgyu port a' föld alá ástának,
 Mellyet ha nagyságod többé meg-ostromol azok mind fel-gyujtatnak,
 Magok ti veletek és a' várral egygyütt porral mind fel-hánytatnak.
 E' fokon a' Vezér igen meg-ijede, Basákkal tanácskozik,
 Minden fáradságunk csak hiában lésen ha ez ekkeppen esnek,
 Inkáb most írjunk be s' mindent meg-igérjünk csak e' forcele ne esék,
 Szép levelet azért a' Vezér a' várban Magyarokhoz bé-küldé,
 Magokata' várral egygyütt ne vesétek levelében intette,
 Békevel bocsáttya mindenekkel egygyütt fel-fogadá hitre.
 Már várbéliék is nem tudnak mit tenni levelnek engedének,
 Egynehány punctumot a' vár fel-adásban Vezérnek fel-jedzének,
 J-lül fejt zátlot bátya tetejére Magyarok fel-tévének.
 Eggyik punctum ez volt, hogy Váradon kívül semmi fin és mod alatt,
 Sem várat, sem kastélyt, falut, sem tartományt Erdélytől nem hodoltat,
 Mindeneket várhol szabadon közölők javaival bocsátat.
 Ha ki ő közölők városban maradni akar, minden javai
 Azoknak adatnak, szőlői, rétei és minden örökségi,
 Semmi törvényekben sem ő vallásokban őket nem sértegeti.
 Szabados válastás Fejedelemségre Erdélyben engedtsék,
 Soha-is az ado a' szegény országban fellyeb ne neveltessék,
 Batcsaira verett hátra maratt summa meg ne fizetvessék.
 Ez házára-többör ellenségesképpen Török nemzet ne jőjjön,
 Régi adajával e' szegény hazának a' Porta elégedgyen,
 Athnámé meg légyen Barcsai Akos-is Erdélyben viffa mennyen.

E' kíván,

Ez kívánságokra Vezér a' Basákkal, Békekkel rá hajlána,
 A' nagy Mahumetre, Allára, Császárra hitel fogatkozának,
 Mind ezeknek híven meg-álloí lésznek, s' levelben iratának.
 Nagy erős hitekkel s' szokott pecsétekkel levelet erőstíték,
 A' Török nemzetnek képeben ez irást várbélieknek küldék,
 Várból harmad napra kellett ki-menni követül meg-izenék.
 Három száz szekeret mindgyarást alájok a' Vezér hozattatá,
 Addig a' Békekkel a' várnak törését állatá Ali Passa,
 Hogy a' Jancsároktul ne esék Magyarok valami bántodása.
 Harmad nap el-telven a' szegény Magyarok várból ki-küldetének,
 A' Szeji Passátul egész Debreczenig híven kísértetének,
 Isten csudájára aszszonyok, leányok békevel eresztetnek.
 Mint egy ország uttyán a' bástyák tetején szekerek ki s' bé-járnak,
 A' pogány zászlói Váradnak bástyáin sürűen lobogának,
 Már a' vár kezekben, kinna' sok pogányság örömmel vigadának,
 Így lön szép Váradnak Török kézben este, ki sokan ohajtának,
 Huzzon hat napjai Kis Ázszony havának mikor elő-jutának,
 Váradnak várában a' Jancsár seregek azon napon szállának.

NYOLCZADIK RESZ.

B Urban meg-epedett, fegyver miá hullott kevés Magyar nemzetség,
 Itten szály magadba miket rád ont a' kegyetlen ellenlég.
 Kiknek gondolása s' elő számlálása csak bu és keleserűség.
 Ihol edes hazád leg fővebbik vára mint vesze-el meg-hallád,
 Ki segítségére nagy romlásod miá fel sem köthetéd szablyád,
 Erős viadallját, pogány kézbecstét csak nagy távoly halgatád.
 Reménység meg-csált, kiből helytelenül vala nagy bizodalmod,
 Eggyik veszedelmed máfikát ott érte bizonyosan mondhatod,
 Város segítséged sok féle nemzettől, de so hül nem találod.
 Példa volt előtred Nagy Lengyel országi Samostius irása,
 Sigmond Fejedelem idejében történt hasonlatos sok példa,
 Még is te elmédet arról gondolkodni vakmerőség nem hadta,
 Sok intése után e' nagy pogány erő im miket cselekedék,
 Világi életre kedves tartományunk tőlök el-pusztították,
 Azoknak lakói nagy sok ezereként Tatártul raboltaték,

G

Várad

Várad fel-adása idején tót hitit a pogány meg nem állá,
 Hanem kastélyait, falait, városit hazánknak el-foglalá,
 Nagy fok fő rendeit és vitézlő népét ezekben el-fogyatá.
 Váradot és Jenőt, Szent Jobot, Solyomköt Török nemzet el-vévé;
 Defznit, Sido várat, Káránsebest, Lugast, ezek között el-nyeré,
 Belényest, Papmezőt, szomorúságunkra Jancsárokkal meg-tölté,
 Kerekit, Adorjánt, Telegdet és Bajont úzzel fel-égetté,
 Keresztfeget, Sákát, Palotát, Szalontát, Petrelint el-töré,
 Pocsajt és Szoboszlót, fok Hajdu várossal el-veszté s el-égeté.
 Tíz ezer lovagok Hajdu városokból hazád segítségére,
 Hogy ha kívántatott ezeknek seregi hamar voltak rendelve,
 Tekints-meg most kérlek azok várossinak mint tetzik csak az helye.
 A Tísa partjáig Szakmár s Nagy Bányáig Nagy Varadhoz meg-hodolt.
 Egész Kolosvárig és Szamos Ujvárig nyilván Törökhöz állott,
 Ilyének váráig és a Vas Kapuig a' hodolás bé-hatott.
 Sem fegyver, sem erő már kezdnél nincsen hogy ennek ellens-áll,
 Szíved r...den felől immár körül vőte árkozott fok akadály,
 Kevés értekedet ki-szítja a' Török mint a' vér szopo nadály.
 Evel sem elégzik látod napról napra lefeket ellened hány,
 Kevés meg-maradott nemzetségid után vedd észvedben mint áskál,
 Meg-állo tolvajnak modgyára utánad élted vesztélére áll.
 Egy féle nemzet-is te segítségdre fegyverét nem kötötte,
 Hivolkodo szemmel keserves romlásod töled nagy távol nézte,
 Találkozott olly-is a' ki vesztélyedben igyedet meg-neverte.
 Mint a' törben esett madár vagy egyéb vad példájában fetrengesz,
 Már utolsó orád csak perczentésben áll melyben nagy hamar el-vesz,
 Ha Isten kegyelme nem vidámit, ebből nehezen most ki-cvesz.
 Boszszu-állo karját, hogy ha azt akarod, Istennek rávoztassad,
 Igaz meg-térére, poenitentiára kemény szíved oktaffad,
 Egymás szeretettel, igaz irélettel Isten te melléd vonhad.
 Kikimaga forsa meg-elégedése, és igaznak tétele
 Légyen, s a' szegénynek személy nélkül légyen meg-adva ő kicsinye,
 Ne nyomoris árvát kinek sohajtása e' nagy vesztélyt ráuk kéré.
 Sorfal elégedgvék s ne vádgyon nagyobra, hadgya-el kevélylégét
 Kiki, és törvényben leg-elől forgassa az áttalannak igyét.

A' kinek

A' kinek mi tisztí igazat iréllyen, ne néze nagy nemzetér. 26
 Ura ellen pártot színelen, sem nyilván szívében ne forrallyon,
 Az ártatlan ügyért, özvegyért, árváért igazságosan szollyon,
 Ha ki azt akarja hazájátul vesztély ujjobban távol állyon.
 Nem kell meg-vetnie mint szokásunk vala Istennek hú szolgát,
 Azoknak szájából jo szível halgassuk Istenünknek intésit,
 Hogy ha azt akadjuk a' nagy Ur Istennek kerülyük iréletit.
 Nem a' pogány erő a' ki szép hazáddal ezeket cselekedte,
 De a' boszszu-állo meg-haragutt Isten ki ezeket mivelte,
 Gonosz bűneinkért nagy fok országokul büntetést vezette.
 Nincs nekik hatalmok tovább míg az Isten bűnünket ostorozza,
 De ha hozzá térünk bizonyval el-hidgyük kötésünk meg-olozza,
 Pogányok erejét hivi láttára a' földig meg-alazza.
 Itt nem kell fok intés mivel tudom nállam jobban ezt tudhatyátok,
 Ez kis irásomat édes nemzetségidim kérlek ne utályátok,
 Nemzetemhez valo szeretettől lőt ez bizonyoson tudgyátok.
 Az Urnak kegyelmét s' vizagztalo lelket kívánom ez hazára,
 Ennyi háborui s' szélveszei után érijen nyugalomra,
 S' ellentégenek kegyetlenkedését többé soha ne lássa.
 Ittam ezt Erdélyben ezer hatszáz ötvenkettődik éltendőben, 6242-
 Mikor édes hazám fok képpen forgana utolsó vesztélyében,
 E' kis irásomat a' ki meg-tekintet tölem vegyed jo neven.
 Itten cifra irást avagy hízelkedést irásomban ne szemlély,
 Szerencsében forgo te szegény hazádnak romlására tekintely,
 S' kérjed a' nagy Isten többé nemzetedre ne esék vesztély, te is ély.

V E G E

+ Itt hiba nagyon; mert
 1660-ban nem volt még Vá-
 radot. Lásd az 1700. évi
 az 1700. évi Részben, te be-
 látott. #

